

Şer û Newroz di mil hev de

Êrişên DAIŞ'ê ku li Rojava û Başûr bê navber didomin ji aliyê hêzên kurd ve bi piranî tên şikandin. Şerwanên kurd ji Kerkûk'ê heta Efrîn'ê di bereyeke bi sedan kîlometre dirêj de li dijî hovên hemû demên mirovahiyê û hemû cûre êrişkaran berxwedidin. R04 - 5 - 6 - 7

BasNûçe
HERDEM RASTÎ

Afirînêriya jinan R11

Rojname ya heftane ya nûçeyî - 2.5 TL
Hejmar: 46 23- 29 Adar 2015 basnews.com

Newroz 'Mizgîniya yekîtiyê bidin me'

Newroz a 2015'an de ku li hemû wargehên Kurdistan û diyasporayê ji aliyê milyonan kurdan ve tê pîrozkirin, gel li benda mizginiya aştî û yekitiya siyaseta kurd e.

Di Newroz a 2015'an de ku Kurdistan nêzî serxwebûn, statû û çareseriyê ye, niha çavê raya giştî ya kurd li benda yekîtiya siyaseta kurd e.

ZAROK — Zarok Tv R16

LÊKOLÎN — Mehmet Gültekin: Rêçên oryantalîstekî R15

WELAT — Ranya R12-13

KİRMANCKÎ — Nadire G. Aldatmaz: Newroza aştiyê R14

'Di Newroz'ê de mizginiya yekîtiyê bidin'

Rabia Çetin / Özcan Şahin

Cejna netewî ya kurdan Newroz ji mêjve wek roja yekîtî, aştî û hevkariya kurdan tê bilêvkirin. Ev cejn wek di ciwanoka wê de tê gotin remza wejina netewî û serhildana dijî dagirkera ye jî. Di bihara 2015'an de ku Kurdistan nêzî serxwebûn, statû û çareseriyê bûye çavê rayagiştî ya kurd li benda yekîtiya siyaseta kurd e. Şerwanên kurd ku ji Kerkûk'ê heta Efrîn'ê di bereyeke bi sedan kîlometre dirêj de li dijî DAİŞ'ê, rejima Baasê û hemû cûre êrişkaran berxwedidin, ne tenê bo Kurdistanê, bo aştî û ewlekariya cîhanê jî wek mertalek tên binavkirin. Hevkarî û hemahengiya şerwanên kurd yên li beraya şer, ku bûye cihê şanaziya gelên nûjen û demokrat yên cîhanê, li dika siyaseta navxweyî wek pozberiya desthilatiyê reng dide. Li Newroz a 2015'an de ku li hemû wargehên Kurdistan û diyasporayê ji aliyê milyonan kurdan ve tê pîrozkirin, gel li benda mizginiya aştî û yekitiya siyaset û biryardarên kurd e.

BasNûçe derbarê rola Newrozê di jiyana siyasî û netewî ya kurdan de ji siyasetmedar, hunermend, nivîskar û rojnamevanên kurd pirsî. Baldaran bi boneya Newrozê hêviya xwe ya yekîtî û aştiya navxweyî ya kurdan anîn ziman ji BasNûçe'yê re wiha gotin:

Serokê DDKD'ê Îmam Taçıer:
Newroz yekem serhildana kurdan e. Kurdan di Newrozê de li hember dijminan yekîtiya xwe pêk anî û li dij zaliman şereki dijwar meşandin. Newroz roja serhildanê ye. Kurdan hemû daxwxazên xwe di vê rojê de pêk anîn û ji ber vê yekê ye ku vê rojê kirine cejn û her pîroz dikin.

Siyasetmedar Shirwan Abdullah:
Ez cejna Newrozê li hemû kesên ku li her deverên Kurdistanê dijîn pîroz dikim. Bi taybetî cejna qehremanên ku li Rojava û li Başûr şer dikin pîroz dikim. Bang li hemû partiyên siyasî yên kurdan dikim: hêvî dikim ku di demeke ku DAIŞ'ê bi awayekî bi talûke berê xwe daye Kurdistanê yekîtî pêk were û parastina Kurdistanê bi hevparî bê kirin. Pêşmergeyên me yên qehreman li bi sedan kilometre şer dikin û welat diparêzin. Divê em ji wan xwedî derkevin. Hêvîdar im ku Newroz bibe wesîleya aştî û biratî û azadiyê.

Berdevkê TEV-DEM'ê Aldar Xelîl:
Em bawer dikin ku ew Newroz dê bibe wesîleya yekîtî û hevgirtina gelê Rojava û tevahiya Kurdistanê. Bibe wesîleya jîndarbûna sîstema me ya Kurdistana Xweser û Demokratîk. Ew Newroz dê bibe cejna azadiyê. Em êdî bi rehetî dikarin bibêjin ku Rojava bûye pêşeng ji têkoşîna demokratbûna Sûriye'yê re. Bi vê boneyê bo herkesi banga me ew e ku di Newrozê de ji peyamên azadî û aştiyê xwedî derkevin.

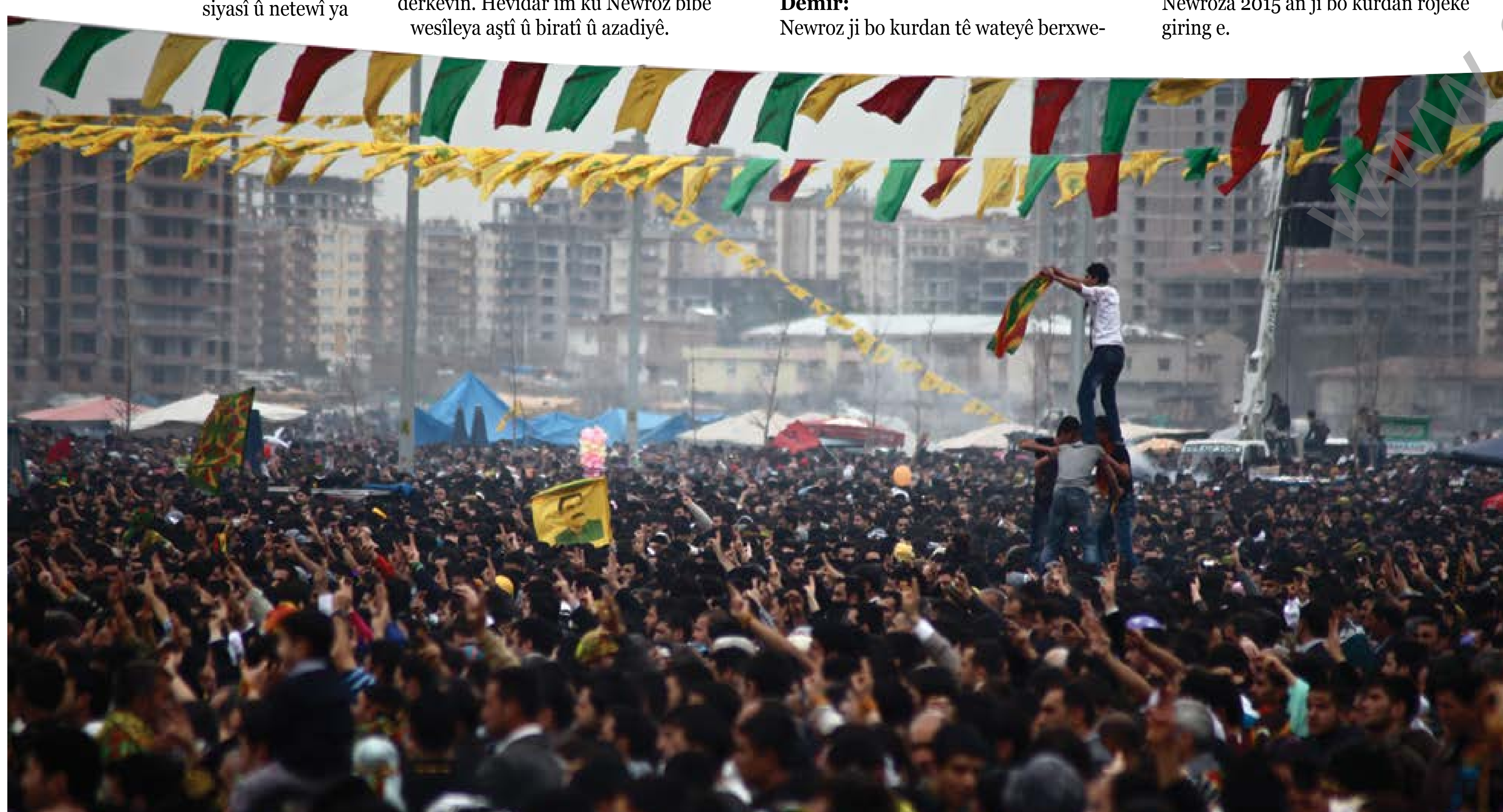
Cîgirê Sekreterê PDK'ê Mistefa Mewlûdî:
Em hvî dikin ku di Newroza 2015'an de dagirkeriya DAIŞ'ê bidawî bibe û kurd yekitiyê saz bikin. Li Başûrê Kurdistanê Hikûmeteke kurd heye. Li Bakurê Kurdistanê qonaxa diyalogê heye li Rojava kurd amadekariyên xwerêvebriyê dikin. li Rojhilatê Kurdistanê arîşe hene. Em hêvî dikin ku ew arîşêyên Rojhilat jî bi dawî bibin û bi Newrozê re ew ê di navbera me de pirek ava bibe.

Serokê Giştî yê HAK-PAR'ê Fehmi Demîr:
Newroz ji bo kurdan tê wateyê berxwedanê li hember dagirkerî û dîktatoran. Ji ber vê yekê Newroz roja neteweyî ya kurda ye. Yek ji wan unsurê ye ku behsa maf û azadiya kurdan dike û tesîra wê li ser yekîtiya neteweyî jî heye.

Serokê PAK'ê Mustafa Özçelik:
Newroz roja silavkirina berxwedana Rojava û Başûr e. Newroz ew ê bibe ew roja kurda ku naletê li DAIŞ'ê bînin. Roja pêkanîna yekîtîiya neteweyî û berzkirina nirxên Kurdistanî ye. Dema ku di vê çerçoveyê de bê dîtin ew roja ye ku li destkeftiyên xwe xwedî derkevin.

Endamê Daîmî yê Meclîsa KCD'ê Osman Özçelik:
Newroz perçeyekî jiyana kurda ye. Newroz ew ê weke her salê îsal jî bi çeoşeke mezin bê pîrozkirin. Di vêçerçoveyê de Newroza 2015'an ew ê bibe wesîleya yekîtiye.

Parlementêri DEP'ê yê berê Mahmut Kılınç:
Newroz weke cejneke berxwedanê tê bibîranîn. Neteweyîbûn jî bi pîrozkirina cejnên wisa pêk te. Di vê çerçoveyê de Newroza 2015'an ji bo kurdan rojeke giring e.

Aslîqa Qadir

Newroz bo gelê kurd rojeke zor girîng û dîrokî ye. Kurd derdikevin qadan û vê rojê pîroz dikin. Lê ne bawer im ku ew bibe wesîleya yekîkitî û hevgirtinê. Ji ber ku îdeolojiya partiyên kurdan ji hev dûr in. Hêvîdar im ku ew xelet derkevin û kurd yekîtiya xwe pêk bînin. Wekî hemû gelê me daxwaza me jî ew e ku êdî serekeyên kurdan li hev bikin û tifaqa navxweyî pêk bînin

Dengir Mir Mehmet Fırat

Mercên ku heta îro perçebûna kurdan ferz dikirin ji holê rabûne. Hêvîdar im Newroza 2015'an bibe wesîleya vê yekê. Lê divê em hemû ji bo van hêviyan xebatên xwe baştir û bi rêktir bikin. Hêviya bersivên erênî yên van pirsan ez vegerandim siyasete. Bi vê wesileyê ez Newroza 2015'an pîroz dikim.

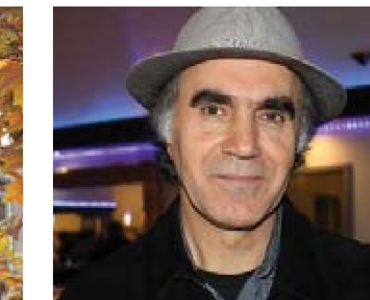
Hasan Bîldîrîcî

Yekîtiya neteweyî ya kurdan yekîtiyeke derengmayî ye. Li dinyayê tu neteweyeke din ku weke kurdan belavbûyî dijîn tune ye. Em yek ji gelan in ku yekitiya wan a neteweyî qelse. Lê êdî li çar perçeyên Kurdistanê serê kî diêşe yên din xema serêşiya wî dikin. Li Rojava me vê yekê dît û êdî ramanên cûda û hesûdî ji holê rabû. Ew ê Newroz jî vê yeke bêtir bigeşîne.

Rostem Cîhangîrî

Em hêvî dikin ku Newroza sala 2015'an ji bo pêkhatina yekîtiya netweyî bibe pêngavek. Ew ê kurd bi yek rengî û bi yek dilî li hember neyarên xwe serkeftinan tomar bikin. Li Başûr ew ê serkeftin a kurda be. Em ê di şerê li Rojava jî de bi yekitiya xwe ya hevpar bi ser kevin. Sala 2015'an ew ê ji me re serkeftinan bîne. Divê em derfetên li ber destên xwe bikarbînin û yekîtiyê saz bikin.

Nîzametîn Arîç

Ez yek ji hunermendên kurd ên ku ji bo tafilê yekîtiya neteweyî pêk bê di nav partî, komele û koman de têdikoşim. Ji bo kurdan nêzîkî yekîtiyê bike û bejewendiyên kurdan biparêze, kevneşopiya azadiyê Newroz pir grîng e. Ji bo em li dora berjewendiyên xwe yên neteweyî bicivin Newroz pir grîng e. Ez hevî dikim ku yekîtiya me ya di şer de peyda bûye di Newrozê de veguhere rastiyê.

Mehdî Zana

Êdî tu hêz nikare bi kurdan. Ne faşîzm, ne kapîtalîzm û ne jî komunîzm; Beriya her tiştî divê Kurdistan bê damezirandin. Ger ku em nebin yek em ê wunda bibin. Ez hêvî dikim ku ev Newroza nû bibe wesîleya vê hêviyê. Bi vê mebestê ez Newroza hemû kurdan jî pîroz dikim.

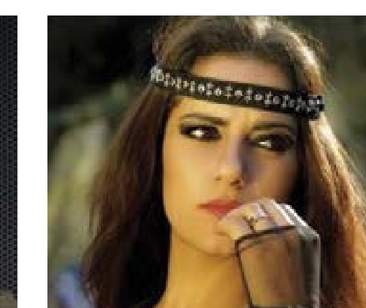
Mehmed Atlı

Divê kurd ne tenê li hemberî travmayên heyî lê di jiyana xwe ya rojane de jî aştiya navxweyî pêkbînin. Bo ku li derve prestîja me hebe divê aştiya me ya navxweyî jî hebe. Hewce ye ku em wateyên weke ya Newrozê jî bi vê bîr û baweriyê bidin ber çavan û bo yekîtiya netewî ew dê bibe gaveke girîng.

Nizamettin Taş

Ji Başûrê Kurdistanê, ji Kurdistana Rojhilat Pêşmerge û yekîneyên PKK'ê bi hev re şer dikin. Ew tê wê wateyê: di warê pratik de hêzên kurd li eniyan dikarin bi hev re tevbigerin. Ew ji bo civaka me bingeheke zor mihîm e lê bingeha siyasî ji vê re ne amade ye. Lê em hêvî dikin ku tifaqa navxweyî pêk were.

Tara Memodova

Hêvîdarim Newroza 2015'an bibe gava destpêkê ya yekîtiya kurdan. Ger ku yekîtiya neteweyî ya kurd pêk neyê, em ê hin êş û azarên mezintir bikêşînin.
Hemû rêyên me di yekîtiya kurdan de derbas dibe. Bi hêviya ku agirê di Newrozê de tê dadan bibe agirê yekîtiyê.

Yaşar Kaya

Li her deverên Kurdistanê gel li ser piya ye û Newrozê pîroz dike. Divê ew Newroz bo aştî, azadî û yekîtiyê bibe şansekî mezin. Ji yekîtî û hevgirtinê pê ve çarekeye kurdan nîn e. Ez ji bo çar parçeyên Kurdistanê dibêm, em dê kêngê bêne ba hev, emê kêngê yekîtiya xwe avakin.

Osman Baydemir

Giyanê Newrozê berxwedana Şengal, Mexmur, Kerkuk, Kobanê ye. Zarokên kurdan ê qehreman çwa ku beyî ku cûdahiyê texîn navbera mêr ûn jinan li Kobanê bi serketibin li cihên din jî ev yek pêk anîbin, ev jî weke Newrozê ye. Ez hêvî dikim ku Newroza 2015'an bibe wesîleya yekîtî û teffaqa neteweyî.

Sertaç Bucak

Jo ber ku em di bin zordestiyê dene em her tim Newrozê weke xelasiyê dibînin. Di vê çerçoveyê de Newroz bûye îfadeya yekîtî û hezkirinê. Xelkê kurd ê ku her tim rojên nebaş didît di rojeke wisa de derketiye seyranê û xwe avêtiyê hembêza xwezayê. Ji ber ku şervanên Başûrê Kurdistan û Rijavayên Kurdistanê erdnîgariya me diparêzin Newroza 2015'an gellekî manîdar e.

Adem Geverî

Newroz cejna hemû gelên Rojhilata Navîn e.
Lê belê ew ji bo kurdan tê wateke din. Li hêla din Newroza ku hêleke wê ya siyasî polîtîk heye ji bo me bû sembol. Di vê çerçoveyê de Newroz dikare me bigihîne hevdu. Ji ber vê yekê em Newroza 2015'an girnig dibînin da ku derfet heye ku ew Newroz dikare bibe derfeta yekîtî û aştiya di navbera çar parçeyan de.

Zana Farqînî

Dema ku em li efsaneya Newrozê em dinerin tesîra wê li ser hest û rizgariyê bûye. Em niha jî dixwazin Newroz bibe wesîleya hesta wekheviyê. Şerê dawî yê li Kurdistan ê pêk tê kurd nêzîkî hevdu kirin. Lê rast hatina Newroza 2015'an ew ê bi van moralan bibe wesîleya yekîtiye. Peyamên ku ew ê di pîrozbahiyan de bên dayîn jî ew ê yekitiya neteweyî xurttir bikin.

Esad Canan

Em wisa bawer dikin ku ew ê Newroz bi giyanê yekîtî û hevgirtina kurdan bêê pîrozkirin. Îri ji her demê bêtir pedîvî bi vê yekê heye. Ez hêvî dikim ku yekitiyê di navbera kurdan de saz bike û wisa bê pîrozkirin.

Rojava

Şer û Newroz mil bi mil

Salih Batırhan

Wek tê zanîn li herçar parçeyên Kurdistanê dema Newrozê ye û li hemû navçe, bajar, gund û bajarokên welat xelk bi coş û kelecan pêşwaziya Newrozê dike. Tevî ku Kurdistan ji gelek aliyan ve di bin êrîşên DAIŞ'ê de ye, gelek wendahî û dîlgirtî hene û bajar hatine wêrankirin jî, kurd Newrozê li hemberî van hemû pêhateyan weke pîrozbahiya serkeftinê û tolgiritinê dihesibînin.

Ji parçeyên ku DAIŞ'ê zirara herî mezin dayê bêguman Rojava ye û li wir jî hemû bajar û navçe li ber dengê çek û topan Newrozê pêşwazî dikin. Bi saya destekftiyên hêzên kurd ên rizgarkirina bajar û gundan şêniyê Rojava li warên xwe vedigere û tevî jinûve avakirinê cejna biharê pîroz dike. li Rojava şer û pîrozbahiyên newrozê di heman govendê de diğerin.

DAIŞ ku beriya çend mehan li ser Sûriyê xwe bi cih kiribû û ji wan deverên bidestxistî êrîşî bajarên Rojava kir bi taybetî jî Kobanê dorpeçkiribû û bi berxwedana hêzên kurd ji herêmê hatibû dûrxistin. Her wiha DAIŞ niha jî hewl dide ku bajarên Kantona Cizîrê Serêkaniyê û Til Temir dagir bike. Li gelek deverên Rojava pevçûnên bi DAIŞ'ê re li kolanan tên kirin û gelek bajarok û gund ji destê DAIŞ'ê hatin rizgar kirin. Li hêla din tê gotin ku DAIŞ hewl dide ku dîsa êrîşî Kobanê bike. Hêzên kurd gehiştibûn keviya Çemê Feradê jî û ew herêm jî rizgar kiribûn. Hat zanîn ku li derdora Çemê Feradê jî pevçûnan dîsa rûdaye. Li Rojava ya ku şer heye û gelek şervanên YPG/YPJ'ê jiyana xwe jidestdan û bi sedan endamên DAIŞ'ê lê hatine kuştin de amadekariyên pîrozkirina Newrozê jî dest pê kirin. Li gelek bajaran pîrozbahiyan dest pê kiriye û li gelek deveran jî pîrozbahi û şer bi hev re birêve diçe.

Xelkê Kobanê yê ku di 15'ê îlonê de bi êrîşa DAIŞ'ê re ji bajêr derketibûn û li Sirûca Rihayê bi cih bibûn bi razgariya Kobanê ya di 26'ê çileyê re dest bi vegera nava bajêr kirin. Êrîşên DAIŞ'ê yên bi bombeyên hawên, qemyonên bombekirî û bombebarana hêzên koalîsyonê yên li nava bajêr bajar wêran kiribû. Bi wêranbûna bajêr û nebûna binesaziya nava bajêr jiyana xelkê yê ku vedigerin jî dikeve bin metersiyê. Komîteya avakirina bajêr jî ji bo dabînkirina ava bajêr dest bi xebatan kir. Her wiha li bajêr dibîstanek jî hat tamîrkirin û perwerdeyê jî dest pê kir. Li hêla din bangawaziyên alîkariyê yên rêveberên kantonê jî berdewam dikin.

Li Kantona Efrînê Newroz

Li Rojava'ya ku şer bi awayekî giran berdewam dike amadekariyên Newrozê jî bi lez berdewam dikin. Hevserokê Kantona Efrînê Hêvî Mistefa li ser rewşa dawî ya Efrînê da zanîn ku amadekariyên Newrozê yên Efrînê bi coş didomin. Mistefa da,uyand ku weke rêveberiya Rojava wan serkeftineke mezin bi dest xistiye û ji bo ku xelkê Kantona Efrînê beşdarî Newrozeke aram bikin jî wan hemû amadekarî kirine. Di berdewamiya axaftina xwe de Mistefa eşkere kir ku weke Kantona Efrînê ew ji hemû êrîşan re amade ne û asayîş jî ji bo parastina xelkê li ser piya ye. Mistefa wiha axivî: " Asayîşa me ji bi parastina xelkê her tim li ser piya ye. Ji bo ewlekariya Newrozê jî Lijneya Dîsîplînê ya Newrozê vebû. Ew jî ji bo ewlekariya qada Newrozê bi şev û roj li hember qadê ne."

Her wiha Mistefa ragihand ku li Kantona Efrînê amadekariyên hiljartina şaredariyan jî tê kirin û niha li bajêr serjimariya xelkê tê kirin. Mistefa eşkere kir ku piştî tespîtkirina xelkê ew ê hilbijêrîn bêne kirin û qomîteya hilbjartinê amadekariyên xwe didomîne. Mistefa wiha domand: "Qomîteya hilbijartinê amadekariyên xwe didomîne. Piştî pêşamadekariyan ew ê hilbijartinên şaredariyan jî bên kirin." Di berdewamiya axaftina xwe de Mistefa li ser amadekarî û êrîşên El Nûsrayê yên li ser Efrînê jî rawestiya u da zanîn ku ew her tim li ser piya ne. Kêliya ku derfetê bibînin ew ê êrîşî kantonê bikin û ew ji pergalake demokratîk naxwazin û ji bo tirsê têxin nava gel ew propagandayan dikin.

Hilbijartinên Kantona Cizîrê

Vegera xelkê Kobanê, jinûveavakirin û digel pîrozbahiyên Newrozê hefteya borî li Kantona Cizîrê hilbijartinên şaredariyê bi rêve çûn. Hilbijartinên Kantona Cizîrê dîsa bû sedema bêrikberiya ENKS'ê û TEV-DEM'ê. ENKS'ê ragihand ku hilbijartin di bin desthilatdariya PYD'ê de pêk hatiye û ji Lêvegera Siyasî vekşiya. Li hêla din jî rêveberiya nû ya TEV-DEM'ê jî dest bi kar kir.

Berdevkê TEV-DEM'ê Aldar Xelîl, di derbarê hilbijartinên Rojava de agahî dan BasNûçeyê. Xelîl, daxuyand ku tevî rewşa şer xelkê Cezîre eleqe daye hilbijartinê û beşdarî wê bûne û tu arîşe derneketine. Xelîl wiha berdewam kir: "Herçend rewşa şer hebe jî bi hezaran mirov beşdarî hilbijartinên Cizîrê û nevçeyên wê bûn. Heta niha em bi tu arîşeyeke berbiçav rat nehatin. Hilbijartin ji hêla Desteya Hilbijartinê ve hat eşkerekirin. Heta ku dema îtîrazê hebe ew ê ew kes des bi kar nekin. Dibe ku xeletî hatibin kirin. Heta ku ew demê derbas bibe kesên hatine hilbijartin ew ê dest bi kar bikin û heta dema wan tijî bibe ew ê jî dev ji karê bidomînin."

'Hêzên kurd di pevçûnan de serkeftî ne'

Li Til Temir û Tel Abyadê li hember DAIŞ'ê şerê giran berdewam dike û li hêla din El Nûsra jî ji bo êrîşkirina Kantona Efrînê dest bi hewldanan dike. Ji Qamişlo ji bo parastina Serêkaniyê 100 ciwan beşdarî YPG/YPJ'ê bûn û Yekîneya Pêşmergeyan ya li gel YPG/YPJ'ê beşdarî operasyona dibe jî derbeyên mezin dide DAIŞ'ê. DAIŞ'a ku ji Kobanê hat derxistin niha jî êrîşî bajarên Hasekê û Serêkaniyê yê bi ser Kantona Cizîrê ve ne dike. Bi êrîşên DAIŞ'ê re hêzên kurd li herêmê dest bi operasyonan kir. Hat zanîn ku DAIŞ bi yekîneyên taybet êrîşî herêmê dike û hêzên kurd jî yekîneyên Amûdê, Qamişlo û Tirbespiyê ber bi Serêkaniyê ve veguhestiye û seferberî ragihandiye.

Rojnameger Ciwan Nedîm jî li ser behsa şerê Til Temir û Serêkaniyê kir û ragihand ku li Til Temir û Serêkaniyê pevçûnên dijwar pêk hatine û hêdî hêdî rewş aram dibe û hêzên kurd di encama operasyonan de serkeftinan tomar dikin. Nedîm herwiha eşkere kir ku şerekî giran rûdaye û di encamê de hêzên kurd bi ser ketine û termên endamên DAIŞ'ê bi xwe re anîne nava bajarê Serêkaniyê. Nedîm wiha berdewam kir: "Doh li Serêkaniyê û Til Temirê şerekî giran hebû. Vê sibehê hêzên kurd termên endamên DAIŞ'ê anîn nava bajêr. Di pevçûnên liTil Temir Serêkaniyê de serkeftina hêzên kurd heye."

Navenda Ragihandinê ya YPG'ê jî daxuyand ku hewldana êrîşeke DAIŞ'ê ya li derdora Til-Temir û Serêkaniyê hatiye feşkilandin û du girên di navbera Rawiya û Alya de cîh digrin ên stratejîk jî hatine desteserkirin û di encamê de gelek endamên DAIŞ'ê hatine kuştin. Herwiha di daxuyaniyê de hat eşkere kirin ku berxwedana hêzên kurd a li hember DAIŞ'ê ewê li Kantona Cizîrê berdewam bike û hewla DAIŞ'ê ya êrîşan jî bi operasyonan ji holê hatine rakirin û hêza yekîneyên taybet ê DAIŞ'ê jî hatiye feşkilandin.

Hêzên kurd û suryanî di heman eniyan de ne

Di berdewamiya axaftina xwe de Nedîm bilevkir ku hêza leşkerî ya bi ser Meclîsa suryaniyan a Kantona Cizîrê ve ye jî beşdarî şerê DAIŞ'ê dibe û li gel YPG'ê li navendên bajêr şer dike. Nedîm axaftina xwe wiha domand: "Hêzên suryanî li Til Temirê dimînin. Hêza ku rû bi rû şerê DAIŞ'ê dikin hêzên kurd in. Hêza Sotaro ya mesîhî ku li gel YPG'ê şerê DAIŞ'ê dike ji Til Temir dernakeve."

'Li Hasekê coşa Newrozê'

Berdevkê Mala Gel a Hasekê Firaz Zavî, jî eşkere kir ku hêzên kurd li Til Hemis û Til Berekê bi serketine û li gundewarên Hasekê pevçûn bi dawî bûne. Zavî behsa amadekarî û coşa Newroza Hasekê jî kir û daxuyand ku gel niha dest bi pîrozkirina Newrozê kiriye û li bajêr bi tenê kelecana coşa Newrozê heye û xelk di gel hemû tiştî ji bo pîrozkirina cejna xwe hemû amadekariyên xwe bi dawî kirine. Her wiha Zavî li ser îhtîmala êrîşa rejimê ya li ser Hasekê jî rawestiya û ragihand ku niha hêza rejimê li nava bajêr e û Hêza Aayîşê ya Kurd jî ji bo parastina taxên kurdan li taxan rawestiyane. Zavî, behsa xelkê sûryanî yê ji ber êrîşên DAIŞ'ê ji cih û warên xwe bibûn û li Hasekê hatibûn bi cih kirin jî rawestiya û wiha got: " Birayên me yên sûryanî piştî êrîşên DAIŞ'ê yên li ser Til Temir'e hatin. Di rewşeke xirab de bûn. Em niha dikarin bêjin ku rewşa wan baştir e. Xelkê me jî cih da wan. Mirovên me bûn alîkar. Li malan hatin bi cihkirin û pediviyên wan hatin dabîn kirin."

Agirê Newrozê li Kobanê geş dibe

Hevseroka Meclîsa Kobanê Feyza Evdî jî li ser geşadanên dawî yên Kobanê rawestiya û eşkere kir ku piştî rizgarbûna Kobanê wan dest bi amadekariyên pîrozkirina Newrozê kiriye û niha li Kobanê derfetên jiyanê jî baştir dibin. Her wiha Evdî, amaje bi wê yekê jî kir ku ji bo pîrozkirina Newroza Kobanê heta niha gelek kesî serî li wan da ye. Evdî bal kişand ser girîngiya pîrozbahiya Kobanê jî û wiha axivî: "Xelkê Kobanê hêdî hêdî vedigerin bajêr. Defetên jiyanê roj bi roj baştir dibin. Li nava bajêr dikan vedibin. Hemû kes ji bo pîrobahiya Newrozê serî li me dide. Newroz ji bo me gelekî giring e. Lewre li Kobanê li hember DAIŞ'ê berxwedaneke mezin hat dayîn û Kobanê hat rizgarkirin. Em li hêviye ne ku Newroza Kobanê bi coş pîroz bikin. Bi pîrozbahiya Newrozê ew ê hêviyên xelkê bi encam bibin."

Di dîrêjahiya axaftina xwe de Evdî bal kişan ser operasyonên rizgarkirina gundên Kobanê û eşkere kir ku li Kobanê hindik gundên ku nehatine rizgarkirin mane û rewş gelekî baş bûye. Her wiha Evdî ragihand ku Kobanê bûye mînak bo berxwedana kurdan û kurd nêzîkî hevdû kirine. Her wiha Evdî bal kişand ser berxwedna hêzên kurd a li operasyonan jî û axaftina xwe wiha domand: "YPG û YPJ li eniyên şer in. Yekîneya Pêşmergeyan jî bi çekên giran li DAIŞ'ê didin. Hêzên kurd bi yekdestiyekê şer dikin. Di şerê Kobanê de hemû kes di seferberiyê de bûn. Niha ji bo avakirina wê jî heman tişt heye."

"Wê Newroz bibe yekitiya kurdan"

Xelîl li ser amadekarî û pîrozbahiyên Newroza Rojava jî rawestiya û da zanîn ku li hemû navçeyên Rojava pîrozbahiyên Newrozê destpêkirine û ewê xelk bi giştî beşadarî Newrozê bibe. Xelil, di berdewamiya axaftina xwe de bal kişand ser giringiya Newrozê jî û axaftina xwe wisa bi dawî kir: "Em dikarin bêjin ku hemû amadekarî hatine kirin. Amadekariyên ewlekariyê, çand û hunerê, peyamên ku ewê bên dayîn hemû amadene. Newroz, ewê bi rengê destkeftiya Xweseriya Kurdistana Rojava bê pîrozkirin. Em wisa bawer dikin ku ewê Newrozeke baş be. Ewê ev Newroz bibe wesîleya hevgirtin û yekgirtina kurdan. Ev Newroz ewê bibe cejna azadi ye."

Rojnamegerê li Hasekê Suad Xalo jî li ser rewşa dawî ya eniyên şer agahî dan Rojnameya BasNûçe'yê. Xalo bal kişand ser awarebûna xelkê sûryanî û eşkere kir ku di encama êrîşan de xelkê sûryanî li Hasekê û Qamişli hatine bi cîh kirin û şerê giran li derdora Til Temir û Serêkaniyê berdewam dike. Xalo her wiha eşkere jî kir ku hêzên YPG/YPJ'ê li Serêkaniyê û li Til Temirê operasyonan didomînin û DAIŞ jî bi hêzên xwe yên taybet êrîş dike û operasyon bi giranî berdewam dikin.

Li Kantona Cizîrê moralê xelkê bilind e

Rojnameger Nedîm Ciwan li ser hilbijartinên şaredeariya Cizîrê jî rawestiya û eşkere kir ku xelk bi giştî beşdarî hilbijartinê bûye û piştî çend rojan ew ê hevserokên şaredariyan dest bi xizmetguzariyê bikin. Nedîm behsa amadekariyên pîrozbahiya Newroza Kantona Cizîrê jî kir û wiha got: "Serkeftinên Kobanê, Til Hemis, Til Beraq gellekî dijwar bûn. Hejmara şehîdan li wir gellekî zêde bû. L belê moralê gelê me bilinde û niha pîrozbahiyên Newrozê dikin. Berm Newroz cûda bû em diçûn me pîroz dikir û em dihatin ji me re weke geştekê bû. Îsal ne wisa ye, hemû kes kicên herêmû û neteweyî li xwe dikin. Zarok cil û bergên şervanên YPGê li xwe dikin."

Li Efrînê amadekariyên hilbijartinê

Her wiha Aldar Xelîl rgihand ku li Kantona Efrînê jî amadekariyên hilbijartinê hene û niha li kantonê rêjeya gelheyê tê tespîtkirin û di encama wan tespîtên Komîteya Hilbijartinê de ewê biryar bên stendin. Xelîl di üxaftina xwe de amaje bi wê yekê jî kir ku ew niha nikare dema hilbijartina Kantona Efrînê eşkere bike lewre li kantonê amadakarî tên kirin û di dawiya amadekariyan de ewê biryara dema hilbijartinê jî ji hêla Komîteya Hilbijartinê bê wergirtin.

Ji YE'yê biryara alîkariya Rojava

Li hêla din di Belgeya Stratejiya Iraq û Sûriyê de ya ji hêla Yekîtiya Ewrûpa tê belavkirin de biryara alîkariya Rojava hat stendin. Di belgeyê de hatiye daxuyandin ku kurd di şerê li hemebr DAIŞ'ê de li pêşbûne û Çiyayê Şengalê, êzdî û herêmên kurdan li hember êrîşên DAIŞ'ê hatine parstin. Di belgeyê de behsa kantonên xweser ên Rojava jî hatiye kirin û her wiha hatiye eşkerekirin ku ji bo bicîhbûna parastina xelkê sivîl, dabînkirina pêwîstiyên tendurustî û perwerdeyî jî ew ê alîkari bê kirin. Herwiha di belgeyê de amaje bi wê yekê jî hatiye kirin ku ewê YE jî bi rêzdarî beşdarî alîkariya ku ji hêzê kurdan re bê kirin bibe.

Newroza şer û dîplomasiyê!

Mustafa Turan

Her çend kurdan bi xemla rengîn li Kurdistanê dest bi pîrozbahiyên coşa Newrozê kiribin jî, êrîşên DAIŞ'ê yên domdar, wargehên di bin xeteriya dagirkirinê de, gefa li ser Pêşmergeyên dîl û hemû encamên neyênî yên şer, dibin sedem ku kurd sersala nû dilşikestî pêşwazî bikin. Li gel van neyênîtiyan, meşa serxwebûnê ya Başûrê Kurdistanê, bidestxistina statuyê ya kurdên Rojava û bi pêşengiya Serokê Rêveberiya Herêma Kurdistanê(RHK) cih girtina kurdan a di lûtkeya dîplomasiya cîhanê de, çend geşedan in ku kurdan rûgeş dikin.

Li Rojavayê Kurdistanê, li gel şer û pevçûn dijwar û domdar, li hemû bajaran agirên Newrozê hatin dadan. Li Bakurê Kurdistanê, agirê çalakiyên Newrozê ku li hefteyekê hatine belavkirin, li Pirsûsê, li ser sînorê Kobanê hate dadan. Li Rojhilatê Kurdistanê, ji ber ku darvekirinên rejima Îranê dom dikin, berovajiyê Bakur û Rojava, Newroz di bin tîna şînê de hat pêşwazîkirin. Li Başûrê Kurdistanê jî, ji ber berdewamiya şer, gefa li ser şewitandina Pêşmergeyên ku ji alî DAIŞ'ê ve dîl hatine girtin û sedemên xeteriya asayîşê biryar hatibû stendin ku tu çalakiyeke pîrozkirinê neyêne kirin. Newroza 2015'an ku bû egera berztirînbûna hestên yekbûyîn û hevkariya neteweyî, bû nîşaneya ku Newroza sala bê bi serxwebûn û yekîtiya neteweyî pê pêşwazîkirin.

Li Kerkûkê operasyona ku Pêşmerge li dij DAIŞ'ê da destpêkirin û hemû gund û navçeyên Kurdistanê hatin rizgarkirin, di hefteya duyem de jî dom dike. Di vê pêvajoya ku ji bo rizgarkirina Mûsilê, bi rêveberiya Bexdayê re danûstendin dom dikin de, halankarî, êrîşkirina sivîlan û gefên tolhildanê yên milîşeyên Haşdî Eş Şabî yên ku niha tenê li herêmên ereban dom dikin li Kurdistanê jî dibin sedemê fikaran. Li Başûrê Kurdistanê ku di hemû eniyan de kontrol di destê hêzên kurd de ye, ja alliyekî ve pêngava dîplomasiyê dom dike, ji alî din ve jî ji ber ku dema peywira Mesûd Barzanî tije dibe mijara sereke ya rojevê ye.

Li hêla din jî ji bo rizgarkirina ezdî, Pêşmerge û sivîlên din ên ku DAIŞ'ê ew dîl girtine jî xebat dom dikin. RHK, di nav van mercên dijwar de hem hewl dide ku bi serkeftî ji van kêşeyan rizgar bibe hem jî li dij pirsgirêkên darayî û aborî yên ku ji ber Hikûmeta Bexdayê para budceya Kurdistanê naşîne rû didin têdikoşe. He wiha, ji bo di demên pêş de li Başûrê Kurdistanê qeyraneke aborî rû nede, di mijara frotina gaz û petrolê de heldiweste û bê navber dîplomasiyê dimeşîne.

"Divê kurd ji nêzîkbûna Îran û DYA'yê aciz nebin"

Di vê pêvajoya ku li Kurdistanê ev geşedanên ku me li jorê rêz kir dom dikin de, di qada navneteweyî de geşedanên ku Kurdistanê eleqedar dikin dimeşin. Di nav van geşadanan de ya herî grîng jî nêzîkbûna Îran û DYA ye. Di ve mijarê de Endamê Parlamena Iraqê yê Berê Dr. Mahmûd Osman li ser pirsa me ya 'Divê kurd, derxistina Îran û Hîzbûllahê ya ji lîsta gefên terorê ya 'Raporta Gefa Kureyî' ku Dîrektorê Sîxuriya Neteweyî ya Amerîkayê James Clappe pêşkêşî Senatoyê kir û nêzikbûna DYA ya Îran û Sûriyeyê ya meydanî çawa bixwînin?' got: "Derxistina Îranê ya ji lîsta gefên terorê û nêzîkahiya DYA ya Îran û Sûriyeyê qonaxeke nû ye. Ev yek bi mijara hilberîna enerjiya nukleerî ya Îranê re têkildar e. Lê belê, di heman demê de ev bi berfirehbûna zêdebûna bandora Îranê ya meydanî ve jî têkildar e. Divê kurd ji nêzîkbûna Îran û DYA'yê aciz nebin. Ev nêzîkbûn wê bandoreke erênî li ser herêmê bike. Pêwîst e RHK hem bi DYA'yê re û hem jî bi Îranê re pêwendiyên xwe bigeşîne. Ji ber vê yekê jî divê kurd, rê û rêbazên ku ev nezîkbûn sûdê li wan bike bigerin."

Barzanî şanda Iraqî qebûl kir

Serokê RHK, daxwaza hevdîtina Serokê Meclîsa Nûnerên Iraqê Selîm El Cibûrî û şanda li gel wî qebûl kir. Di vê hevdîtina ku li ser geşedanên siyasî û bergirî yên li Kurdistan û Iraqê nîqaş hatin kirin de li ser şere ku li Diyala , Anbar, Kerkûk, Selehedîn û Nînovayê li dij DAIŞ'ê tê meşandin hate rawestandin. Di hevdîtinê de her wiha li gel serkeftinên hêzên Pêmerge û Hêzên Asayîya Iraqê, komên sunne yên dijberên DAIŞ'ê û çalakiyên komên Haşdî Eş Şabî jî hatin nîwaşkirin. Di vê hevdîtina ku biryardariya rizgarkirina Mûsilê hate ziman de mijarên wek; Hêmanên ku ji bo Iraqê xeternakin, çawaniya hevkariya Hewlêr û Bexdayê û heyama piştî şerê DAIŞ'ê jî hatin nîqaşkirin.

Barzanî serokhozên ereb kom kir

Di nav gurbûna dîlomasiya beriya operasyona Mûsilê de Serok Barzanî serokên hozên ereb ên Rabîa, Zûmar û Şengalê ji bo Hewlêrê vexwend û ji wan xwest ku li dij DAIŞ'ê bi hev re tevbigerin. Baranî di axaftin xwe de ji serokhozên ereb xwest ku nebin aligirê helwestên dijberkirina gelê kurd û ereb a ku berê rejîmên zalim xwestin bikin û îro jî DAIŞ dixwaze bike û piştgirî bidine nirxên tekoşîna bilindkirina biratî û jiyana pêkhevî ya ku gelê kurd ji mêj ve ew parastiye. Bazanî amaje bi pirsgirêkên herêmî û navneteweyî yên ku bi polîtîkayên şaş ên hikûmetên Iraqê yên beriya niha ew xeternaktir kirine kir û wiha dom kir: "Di kêliya enfala ku li Helebceyê hate pêkanîn de jî tirsa min a herî mezin ew bû ku ew karesata reş, rê li ber dijberiya gelan veke. Lê belê di serhildana 91'an de jî gelê kurd dijminahiyê nekir û di dilê xwe de hestên tolhildanê tomar nekir. Heta bi prensîbên mirovahiyê nêzîkî fermandarên ku Kurdistanê wêran kiribûn bû. Ev sekna mirovperwer û bi prensîb şayanî pesindayînê ye." Barzanî anî ziman ku divê Kurd, ereb, tirkûman, ezidî, mesîhî û hemû pêkhate ji van nirxan sûd wergirin û axaftina xwe wiha bi dawî kir: "Kesên ku beşdarî tawankariyê bûne û yên ku reftariya tawanbaran kirine, teqez ew ê cezayê tawanên xwe bikêşînin. Ji bo aştî û biratiyê çi ji destê me hat me kir û em ê bikin. Daxwaziya min ji we ew e ku di vê mijarê de hun bi me re tevbigerin."

Ermenistan li Hewlêrê balyozxane vedike

Di van demên dawî de, li Hewlêr'a ku ji ber şerê ku li herêmê dimmeşe bûye navendeke grîng a dîplomasiya cîhanê, piştî ku gellek welatan balyozxaneyan vekirin, niha jî Hikûmeta Ermenistanê biryar da ku li Hewlêrê balozxane veke. Bi vê mebestê Nûnerê Taybet yê Hikûmeta Ermenistanê Levon Serkisyan û Balyozê Bexdayê yê Ermenistanê Karin Gregorian serdana Hewlêrê kirin û bi Serokwezîrê RHK Nêçîrvan Barzanî re hevdîinekê pêk anîn. Di hevditinê de Balyoz Gregorian da zanîn ku Hikûmeta Ermenistanê biryar daye ku li Hewlêrê balyozxane veke. Gregorian di hevdîtinê de her wiha da zanîn ku li gel vekirina balyozxaneyê, di meha Gelawêjê de wê seferên frokeyên Hewlêr û Êrîvanê jî destpê bikin.

Hiltermann: Kurd pir nêzîkê serxwebûnê ne

Pisporê Rojhilata Navîn û profesorê pêwendiyên navneteweyî yê Zanîngeha Lehigh a li Amerîka Henri Bakey, di raporta BBC'yê ya bi sernavê 'Li rojhilata navîn siberoja kurdan çawa ye' ya ku bi îmzeya peyamnêrê dîploamasiyê yê BBC'yê Jonathan Marcus ve hatiye weşandin de pirsên Marcus bersivandiye. Barkey dibêje; Di siberoja nêzîk de pengava DAIŞ'ê daxwaziya kurdan a li ser herêmên kêşebar pêk anî ye û kurdan wan herêman bi dest xistî ye. Barkey, li ser mijara 'di şerê li dij DAIŞ'ê de grîngbûna rola Îranê' jî nirxandinan dike. Li gor Bakey, Îran bi vê mebestê dixwaze li Iraqê berjewendiyên xwe mayinde bike. Di nirxandina xwe ya di derbarê daxwaza serxwebûna kurdan de jî Barkey tîne ziman ku ev daxwazî nêzîkî encamê ye û dom dike: "Herkes dizane ku daxwaza serxwebûna kurdan rêyek e. Lê belê kurdan lez nekirin û sedemên vê yekê diyar in: Kurd naxwazin bibin sedemê dabeşbûna Iraqê. Lê belê ji alî din ve dema dev ji ramana ku ew jî perçeyek ji Iraqê ne berdin, wê gavê êw ê serbixwe bibin."

Di heman raportê de pisporekî din yê ku pirsên Jonathan Marcûs dibersivîne jî Dîrektorê Bernameya Rojhilata Navîn û Bakurê Afrîkayê yê Koma Qeyrana Navneteweyî Joost Hiltermann jî dibêje; ji ber ku Îran roj bi roj bêtir têkildarî qeyrana li Iraqê dibe, ev yek rê li ber dabeşbûna kurdan vedike, Îran bi vê helwesta xwe serxwebûna kurdan dereng dixîne û ev encam jî berjewendiyên Îranê yên li Rojhilata Navîn garantî dike. Hiltermann tîne ziman ku ew ê hêviya serxwebûnê ya kurdan dom bike û wê kurd her banga vê daxwazê bikin, lê belê wê demeke din jî statuya kurdan neguhere. Joost Hiltermann wiha dibêje: "Dibe ku Şerê Cîhanê yê Yekem, ta radeyekê rê li ber serxwebûna kurdan vekiribe. Lê belê her çiqas gellek aktorên grîng li dij derkebin jî, sed sal piştî vî şerî, egera pêkhatina Kurdistaneke serbixwe pir nêzîk xuya dike."

Peşmerge Herêma Kerkûkê ji DAIŞ'ê paqij kir

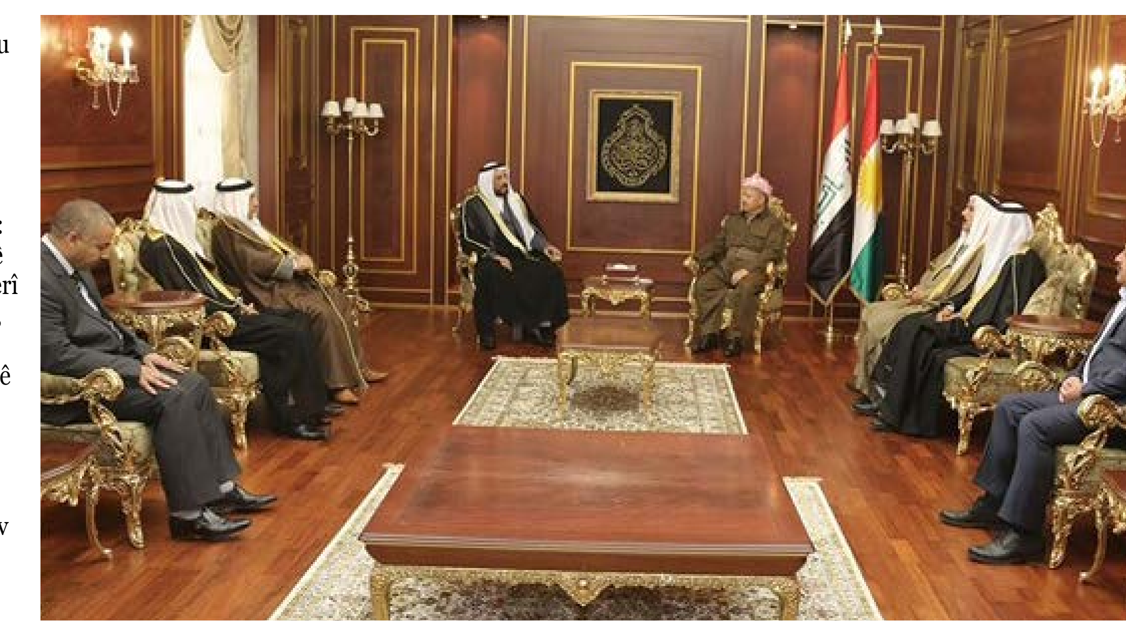
Fermandarê Eniya Rojavayê Kerkûkê yê Hêzên Pêşmerge Dr. Kemal Kerkûkî ragihand ku hemû gundên kurdan ên herêmê yên ku di bin dagirkeriya DAIŞ'ê de bûn hatine rizgarkirin. Kemal Kerkûkî ji BasNews'ê re ragihand ku di encama operasyonên ku di 9'ê Adarê de hatin destpêkirin de çargoşeyê 120 km'yî ji DAIŞ'ê hatiye paqijkirin, di pevçûnên operasyonan de gellek DAIŞ'î hatine kuştin û dom kir: "Termên 150 terorîstên DAIŞ'ê di destên Pêşmerge de ne. DAIŞ'iyan gellek termên xwe jî bi xwe re revandin. Hin ji wan jî di bin kavilên hedefên ku ji alî frokeyên hevpeyman ve hatin bombebarankirin de man. Kerkûkî ragihand ku hemû gundên kurdan ên herêma Kerkûkê ji DAIŞ'ê hatine paqijkirin û got: "Ev yekem enî ye ku hemû gundên Herêma Kurdistanê ji terorîstan hatiye paqijkirin." Fermandarê Pêşmerge Kerkûkî her wiha ragihand ku ew ê hin gundên din ên ku ji bo ewlehiya Pêşmerge xeterin jî ji DAIŞ'ê bêne paqijkirin.

Her wiha hate ragihandin ku hêzên Pêşmerge li dij hêzên DAIŞ'ê yên Dakûk'a ku li herêma Kerkûkê dikebe jî dest bi operasyonan kirine, piştî pevçûnan DAIŞ, ji gundên Ûzeriye û Atşane vekişiya ye û ev herêm jî ketiye bin kontrola Pêşmerge. Di encama van operasyonan de nêzîkî 30 gund û wargehên herêmê ji DAIŞ'ê hatine rizgarkirin û Lîwa 47'emîn a artêşa Iraqê ya nêzîkî Hawîceya ku navendeke baregehî ya DAIŞ'ê ye ku DAIŞ'ê ew ji dest artêşa Iraqê derxistibû jî hatiye rizgarkirin. Her wiha hate ragihandin ku di encama van operasyonên ku wargehên wek Qedîsiye, Yarmûq, Şehîd û 10 gundên din jî hatine rizgarkirin de, hêza parastinê ya DAIŞ'ê hatiye şikanin û yên ku berxwe didin jî ew DAIŞ'î ne ku derfeta revê nabînin.

Ji alî din ve, hate ragihandin ku hêza êrîşî ya DAIŞ'ê ya Mûsil'a ku artêşa Iraqê û Pêşmerge ji bo rizgarkirina wê amadekariyên operasyonê dikin jî nemaye û DAIŞ'iyên ku dibihîzin wê di demeke nêz de operasyona Mûsilê destpê bike ji ali moral ve tek diçin. Her wiha hate ragihandin ku li gundê Bazwaya yê navçeya Başika bi ser Mûsilê ve ye, DAIŞ'iyên ku ji bo çalakiya xwekujî pêk bînin bombe amade dikin, bombe di dest xwe de teqandine û di encamê de 7 DAIŞ'î mirine.

Qur'an bi bombe kirin: 3 Pêşmergeyan jiyana xwe ji dest da

Li gel ku di operasyonên Kerkûkê ku hefteya çûyî destpê kiribûn de gellek herêm ji DAIŞ'ê bêne rizgarkirin jî agahiyeke ku hate ber destên me nîşan dide ku DAIŞ Qur'anê jî wek kemîna bombeyî bikar tîne. Li başûrê Kerkûkê li gundê Smaîlawa ku ji dest DAIŞ'ê hatiye rizgarkirin, sê Pêşmerge, di encama kontrolê de li malekê Qur'aneke ku avêtihiye erdê dibînin. Pêşmegeyên ku ji bo Qur'anê ji erdê rakin dest dihavêjin Qur'anê, lê ji ber ku Qur'an bi bombeyê ve hatiye girêdan teqîn pêk tê û di encamê de 3 Pêşmerge jiyana xwe ji dest didin. Şahidê vê bûyerê Pêşmergeyê bi nave Bîlal Fetah Xoşnav bûyerê ji BasNews'ê re vegot: "14'ê Adarê Pêşmerge ketin malê, lê li hundurê malê li erdê Qur'aneke dîtin, piştî ku hewl dan Qur'anê ji erdê rakin teqîn pêk hat û di encamê de 3 Pêşmergeyan jiyana xwe ji dest dan.

Li gor agahiyên ku ji herêmê têne ber destên me, hin berpirsên siyasî û leşkerî yên RHK bi rêya hin serok hozên ereban pêşniyaza veguhêztina dîlketiyan li DAIŞ'ê kirine lê belê heta niha tu encamek diyar nebû ye.

Bazara li ser Pêşmergeyên dîl didome

Li gor agahiyên ku ji herêmê têne ber destên me, hin berpirsên siyasî û leşkerî yên RHK bi rêya hin serok hozên ereban pêşniyaza veguhêztina dîlketiyan li DAIŞ'ê kirine lê belê heta niha tu encamek diyar nebû ye. Sekreterê Giştî yê Partiya Sosyalîst a Kurdistanê Mihemed Hecî Mehmûd jî ragihandiye ku DAIŞ'ê Pêşmergeyên dîl arasteyî Mûsilê kirî ye lê ji bilî vê agahiyê di derbarê van Pêşmergeyan de tu tişt nehatiye bihîstin. Rojnameger Goran Îbrahîm Ahmed ji herêmê ji BasNûçeyê re ragihand ku ji ber ku heta niha ew Pêşmergeyên di dest DAIŞ'ê de nehatine kuştin ev yek egera ku di vê mijarê de bazar tê kirin xurt dike. Ahmed da zanîn ku jêderên Pêşmerge ji serok hozên ereb ên Hawîceyê re peyama, "Ger ku Pêşmergeyên dîll bêne kuştin em ê Hawîceye bi serê DAIŞ'ê ve birûxînin." şandine û got: "Diyar e vê mesajê bandora xwe kirî ye û dibe ku bazar dom dikin." Goran Îbrahîm Ahmed got ku di destê Pêşmerge de yek jê emîrekî ku pir nêzîkî Serkêşê DAIŞ'ê Ebûbekir El Bexdadî gellek emîr û fermandarên DAIŞ'ê hene û dibe ku DAIŞ di bergîdana Pêşmergeyan de van endamên xwe bixwaze. Ahmed her wiha da zanîn ku di dest DAIŞ'ê de, ji bilî Pêşmegeyan Peyamnêrê Wênekêş Kamûran Necîm û hin rojnamegerên din ên kurd jî hene.

Bexda bêçare ye ku para budçeya RHK bişîne

Rawêjkarê Ajansa Asayîşa Rêveberiya Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî di derbarê pirsgirêka neşandina para budceya RHK de ji BBC'yê re ragihand ku erka rêveberiya Bexdayê ew e ku para budceya RHK bişîne û hişyarî da Bexdayê. Barzanî got: "Bexda ji milîşeyên şîa û karmendên herêmên di bin dagirkeriya DAIŞ'ê de ne re pere dişîne lê belê ji hêzên Pêşmerge û Rêveberiya Herêma Kurdistanê ku di şerê li dij DAIŞ'ê de barê herî giran hilgirtine ser milên xwe re naşîne." Barzanî da zanîn ku ev yek ji alî wan ve dibe sedemên gumanên xeternak teqez kir ku ew ê vê yekê qebûl nekin. Barzanî bang li hikûmeta navendî ya Iraqê kir ku vê dualîtiyê neke û got: "Hikûmeta navendî ya Iraqê dikare ji karmendên xwe yên berê yên Mûsil û Anbarê ku di bin dagirkeriya DAIŞ'ê de ne pere dişîne, gelo çima ji Kurdistanê re pere naşîne? Çima em mafê xwe yê rewa wernagirin?"

Barzanî, di axaftina xwe de hişyar kir ku pêkanînên mîlîşeyên şîa rikberiya di navbera sunne û şîayan bilindtir dike û encamên van pêkanînan dikare xeteriyeke ku ji ya DAIŞ'ê mezintir e peyda bike. Bazanî ji ber ku di operasyonan de komên milîşe yên Haşdî Eş Şabî bikar tîne hikûmeta Bexdayê rexne kir û got: "Ev pêkanîn wê karesatên ku ji yên DAIŞ'ê xetertirin derxe holê. Divê em hemû bi DAIŞ'ê re şer bikin, lê belê di nav netewe, ol û mezheb û komên etnikî de êrîşên tolhildanî dest pê bikin, wê pirsgirêkên hin mezintir rû bidin."

Weke tê zanîn; Serkirdeyên milîşeyên şîa ragihandibûn ku ew ê ji şervanên DAIŞ'ê û hêzên eşîrên ereb ên ku alîgiriya DAIŞ'ê dikin, tola 700 leşkerên artêşa Iraqê yên ku piraniya wan şia bûn û di Gelawêja sala çûyî de hatibûn kuştin bistînin.

Berxwedana Başûr mûcîze bû

Kalê Badî

Rojnameger Çiya Hawar ku ji destpêka şerê DAIŞ'ê ve weke çavdêrekî hemû qeyranên ku li Başûrê Kurdistanê rû didin dişopîne, ji qala pêkhatina van qeyranan û bandora wan a li ser jiyana civakî dike. Ev hevdîtinên ku me bi Çiya Hawar re kir em ê wek raport bi du beşan biweşînin. Hawar diyar dike ku ev rewşa niha ya Herêma Kurdistanê weke mûcîzeyekî ye.

Şer bandoreke çawa li ser civaka Başûr kir?

Li her welatekî, dema ku şer dertê, çawa bandoreke neyênî li ser hemû beşên jiyana civakî bike, li Başûrê Kurdistanê jî şer bandoreke wisa kir. Bandora li Başûr hin mezintir bû; lewre DAIŞ, ne hêzeke nîzamî û bi sinc e ku li gor rêzikên şer ên hiqûka navneteweyî tevbigere. DAIŞ, hêzek e ku hemû tiştî tune dike; Çandê, dîrokê, bazarê, civakê, wêjeyê. Hemû hebûnên şaristaniya mirovahiyê dirûxîne, dişewitîne û tune dike. Piştî êrîşên DAIŞ'ê, li Başûr jiyana civakî tevizî, li gellek bazaran dibistan sekinîn, nexweşxane ji birîndaran tije bûn û deh caran ji potansiyela xwe zêdetir kar ket ser milê Wezareta Tendurustiyê. Li gel hemû vê bobelata mezin qeyraneke aborî jî rû da. Jixwe Hikûmeta navendî sala 2014'an yek banknotekî jî pere neşandibû Hewlêrê û beriya şer jî arîşeyên aborî hebûn. Piştî ku şer jî rû da ev arîşe bû qeyraneke mezin a aborî. Bi raya min, di dema şer rû didin de bêpereyî, ji bêçekiyê jî xerabtir e lê belê li Başûrê Kurdistanê li gel hemû qeyranên bêçekî, koçberbûna 2 milyon kesan û bêderfetiyên din ên jiyanê, qeyrana aborî jî, barê Herêma Kurdistanê pir girantir kir.

Piştî koçê destpêkir rewş çawa bû?

Piştî ku koçê destpê kir, qeyraneke mezin rû da. Weke dezgehên fermî jî radigihînin; gelheya Başûrê Kurdistanê bi giştî milyon e. Piştî koçê destpê kir gelheya başûr ku ji çend parêzgehan pêk tê gihîşt nêzîkî 8 milyonan. Bu kurtasî gelheya Başûr di nav demeke kurd de ji sedî 50 zêdetir bû. Ji ber ku derfetên Hikûmeta Herêma Kurdistanê têr nekir, di nav gel de seferberiyeke hewandina koçberan destpê kir. Bang li komelge û dezgehên alîkariyê yên navneteweyî hate kirin da ku ew jî ji bo koçberan alîkariyê bikin. Van dezgehên navneteweyî ta radeyekê alîkarî kirin jî, lê belê ji ber ku hejmara koçberan pir zêde bû ev alîkarî pir kêm man.

Li ser derûniya mirovan bandoreke çawa çêbû?

DAIŞ'ê bi wê hovîtiya xwe di dilê mirovan de tirs û xofekê peyda kir. Lê belê tirsa herî mezin ne tirsa DAIŞ'ê lê tirsa rûdana qeyranê, bi taybetî jî tirsa qeyrana aborî bû. Wek nimûne; Beriya ku DAIŞ êrîşê Herêma Kurdistanê bike lîtreya benzînê 450 Dînar bû. Lê belê ji ber ku benzîn tune bû, Hikûmeta Herêmê ji bêçarî ji Îran benzîn dikirî da ku pêdiviya benzînê çareser bike. Ji Îranê lîtra benzînê bi 950 Dînarî dikirî û bi bûhayê du qatan difirote. Ev nimûne tenê ji bo benzînê bû, lê belê hemû pêdiviyên jiyanê, weke benzînê du qat zêde bûn. Vê yekê di dilê hemwelatiyan de ji tirsa DAIŞ'ê bêtir tirseka qeyrana aborî der kir. Mazot jî her weke benzînê du qat zêde bû. Lê di nav hemû pêdiviyan de tiştê ku herî pir bûhayê wî zêde bû nefta sipî bû. Çimku zivistanê destpê kiribû û li Başûrê Kurdistanê hemû kes bi nefta sipî malên xwe germ dikin. Ji ber vê yekê tiştê ku herî zêde pêdivî pê hebû nefta sipî bû. Bi taybetî jî ji bo kampên koçberan peydakirina nefta sipî pir zor bû. Ji ber vê gefa sermayê ya li ser koçberan gihîşte asteke xeternak. Bi kurtasî tirsa hatina DAIŞ'ê bi xwe re çi piçûk û çi mezin, bi xwe re gellek qeyranên din jî anî. Ji bo koçberan nivîn û pêdiviyên razanê tunebûn û hejmara ku dihate dîtin jî têr nedikir. Niha li hemû bajarên Başûrê Kurdistanê bigere jî, mirov nikare mal an jî xaniyekî vala peyda bike, lewre koçber pir hatine bajaran, yên ku derfetên wan hene ji xwe re xaniyan kirê kiri ne yên ku derfetên wan tune ne jî di kampên çadirî de xwe bi cih kirine.

Koçberên ku hatine Herêma Kurdistanê tenê kurd in an ji neteweyên din jî hene?

Na, yên ku koçê Herêma Kurdistanê kirine ne tenê kurd in. Ereb hene, tirkmen hene, mesîhî hene, keldanî, asûrî û hemû civat û pêkhateyên li Başûrê Kurdistanê û Iraqê koçî Kurdistanê kirin, lewre li gel hemû xeterî û qeyranan, cihê herî bi ewle Herêma Kurdistanê bû. Tiştekî balkêş jî ew bû ku hem erebên şîa ku ji tirsa DAIŞ'ê reviyane hatine Herêma Kurdistanê hem jî erebên sunne ku ji tirsa artêşa Iraqê û milîşeyên şîa reviyane hatine Herêma Kurdistanê jî gellek bûn û car caran di navbera van ereban de jî kêşe derdiketin. Li gel hemû kêşeyan jî Herêma Kurdistanê û gelê kurd deriyên xwe ji koçberan re negirtin û hemû pêkhateyan hembêz kirin û malewaniya wan kirin.

Li herêmên din ên Iraqê rewş çawa bû?

Li herêmên din ên Iraqê jî koçber hebûn, lê belê ji ber ku li gel hemû bêderfetiyên xwe jî Herêma Kurdistanê cihê herî bi ewle yê li Iraqê bû zêdetir koçber hatin Herêma Kurdistanê. Li gel ku zêdetir koçber hatin Herêma Kurdistanê jî Hikûmeta Bexdayê tu alîkariyeke Kurdistan nekir. Bi ser de jî, di sala 2014'an de yek mehekê jî meaşên karmend û Pêşmergeyan û para budceya Herêma Kurdistanê neşand. Ger ku mirov pergî hev bike, hejmara koçberên ku koçî herêmên din ên Iraqê kirin ji yên ku koçî Herêma Kurdistanê kirin pir kêmtir bûn.

Li Başûrê Kurdistanê kurdek tune ye ku carek, du car an jî sê caran koçber nebû ye.

Dema koçê destpê kir pêşwaziya gel li hember koçberan çawa bû?

Di dîroka kurdên başûr de koçberî xwedî grîngiyeke mezin e, lewre ew êş û azara koçberiyê baş dizanin. Li Başûrê Kurdistanê kurdek tune ye ku carek, du car an jî sê caran koçber nebû ye. Ji ber ku kambaxiya koçberiyê jiya ne û baş dinasin, gelê Başûr hemû mal û halên xwe ji bo koçberan bexşandin û bi giyaneke seferberî alîkariya koçberan kirin. Ji ber ku vê azarê bi caran jiyane derûniya koçberiyê dinasin û dizanin ku alîkariyeke piçûk jî di dilê koçberan de çawa hêviyan geş dikin. Ez bixwe jî çend caran bûme koçber û di sala 88'an de, di enfalê de min koçberiya xwe ya herî dijwar jiyam. Min koçî Rojhilatê Kurdistanê bûm û ji ber wê yekê ez jî wê derûniyê baş dinasim. Niha dema ku ez koçberekî dibînim, ew rojên min têne bîra min û wijdanê min bang li min dike da ku ez alîkariya wan bikim. Gelê Başûr pir alîkariya koçberan kir, Hikûmetê jî pir alîkarî kir lê belê qeyrana aborî bû sedem ku Hem Hikûmet û hem jî gelê Kurdistanê nikaribe alîkarî bike, lewre ew bixwe qeyraneke aborî dijiyan. Li gel hemû van bêderfetiyan jî ez karûbarê Hikûmeta Herêma Kurdistanê yên ji bo hewandin û adankirina koçberan weke mûcîzeyekê dibînim. Çimku li gel ev çend bêderfetiyan jî dîsa kar û xizmetên derî hêza xwe kir û hê jî dike.

Mustafa Aslan:

Kirasekî siyasî li Newrozê hatiye kirin

Salih Batırhan

Newroza cejna neteweyî ya kurdan tesîra xwe li ser hemû çand û kelepora kurdan kiriye û bûye paşxana bi sedan berhemên folklorîk û edebî. Dagirkirina Kurdistanê û polîtîkayên asîmîlosyonê bûn sedem ku kurd di Newrozê de yekgirtin û hevgirtinê saz bikin û li hemberî desthilatên welatê xwe têbikoşin. Serokê Beşa Kurdojiya Zanîngeha Artukluyê Yard. Doç. Dr. Mustafa Aslan li ser paşxana dîroka Nawrozê û guherîna wê rawestiya û tesîra wê ya niha ji Rojnameya Basnûçeyê re ragihand.

Newrozê di edebiyatê de çawa cih girtiye?

Di serdema modern de Cegerxwîn behsa Newrozê û Kawayê Hesinkar kiriye. Ehmedê Xanî jî sahneya li hev rast hatina xortên Cizîrê tesfîr dike. Welatê Cizîrê di roja Newrozê de li bexçe bi cîh dike ku ew manîdar e û balkêş e. Ehmedê Xanî kesekî oldar û giring e. Ji aliyê din ve em dizanin ku cejna Newrozê û pîrozkirina wê ne li gorî pîvanên olî yên îslamê ne. Û kurd ji mêj ve ola îslamê qebûl kirin e. Lê ji mesnewî ya Ehmedê Xanî diyar dibe ku kurd ji meseleya Newrozê haydarin û vê rojê weke cejn pîroz dikin. Roja 21'ê adarê wek roja sala nû ye ku ew gotina newrozê jî ji wir tê. Piştî ku kirasekî siyasi li Newrozê hat kirin nijadperestên tirk jî lê xwedî derketin. Dibêjin; "Newroz cejna netewî ya Tirka ye." Xwedî derketina vê rojê wek peyamekê ye yan jî wek hişyarkirinekê ye. Kurd di van ev 30- 40 salên dawî de edi pê hesiyane ku hestên wan ên netewî hene. Em dibînin ku di van salan de xweamadekirina kurdan ji bo Newrozê zêde bûye. An go ji bo kurdên ku beşdarî Newrozê dibin ev beşdarî tê wateya nîşandana (diyarkirina) welatparêzîyê. Ji ber ku heta demeke nêzîk pîrozkirina newrozê hertim hatiye qedexekirin û desthilatdaran ne hiştine roja newrozê bê pîrozkirin. Bi nerîna min eger astengiyên evqas tund ne hatina bikaranîn dê Newroz ewqasî ne bûya sembola çalakiyek siyasî.

Ji her çar perçeyên Kurdistanê niha ciwanên kurd li hember DAIŞ'ê şer dikin û em dikarin bêjîn destaneke din dinivîsîn weke ya Newrozê. Gelo dibe ku ev yekgirtina kurdan li eniyên şer di hêla siyasî jî de pêk were?

Ji sedî sed. Bê gûman kesên ku di eniya şer de ne berê wan li mirinê ye. Lê ev yek ne tenê ji bo şervanên dijî DAIŞ'ê, her weha ji bo hemû kurdan mesela man û nemanenê ye. Her kes pirsgirekên xwe yên nakokî ji bîradike. Bi êrîşa DAIŞ'ê ya ser Kurdistanê re kurd bêhtir nêzîkî hevdû bûn. Lê dîse hîna şer didome û mirov nizane bê ka ew ê çi bibe. Lê vî şerî kurd nêzîkî hevdû kirin e.

Gelekî behsa Kongreya Netewî hat kirin gelo mîmkûne ew îsal pêk were?

Kongreya netewî çi ye? Emê li ser kîjan pîvanan bisekinin, pêşî li ser wê pivanê em biaxivin. Dema hesabên mezin bên kirin ku ev di nav siyaseta kurdan de nexweşiyeke. Dê rewş cûda be. Serokên kurdan yên ku îro pêşengiya civakê dikin an idîayeke wan wiha heye, xwe ji niha ve serokkomarê dewleteke ku hîna li holê tune ye dibînin. Ka bila ev dewlet çê bibe dû re emê binerin ka kî wê bibe serokkomar. Mesele tene ast nine, fikrên siyasî hene hêz heye, rexistin heye. Bi nerîna min ev astengiya herî giringe lê pêşiya pêk hatina kongreya netewî ye.

Astengiyeka din ya giring rêbaza tayînkirin ango bijartina delegeyên kongreyê ye. Dê delege li gorî kîjan pîvanan bên tesbîtkirin? Ev tesbît wê li gorî rêjeya nifûsê an li gorî hijmara rêxistin û partiyên siyasî bê kirin? Eger li gorî hebûna hêzên siyasî be ew çax dê pîvan kîjan be? Li gorî agahîyên ku di çapemenîyê de derketin komîteyeke amadekarîyê ya kongreya netewî hatibû çêkirin û vê komîteyê wê delege tesbît bikirana. Lê li gorî kîjan pîvanan, em nizanin... Eger rêbaz ev be wê demê wê ji bo her rêxistin, sazî an partiya siyasî kontenjanek bê veqetandin. Lê di vir de pirsgirêka temsîliyetê derdikeve holê. Mînak partîyek ku xwedî ji sedî deh delegeyan be, di temsîliyeta civakî de jî bi rastî xwedî ewqas hêz e an na, dê çawa bê zanîn? Lê gorî nûçeyên ku di çapemeniyê de derketin komîteya amadekar delegeyên kongreyê bi vî awayî tesbît kiribûn, lê ev tesbît çawa hatiye kirin ne diyar e. Dîse di nav van delegeyan de çend kes rewşenbîr an rojnamevanên xweser ku bi ti rêxistinên siyasî ve ne girêdayî bûn hebûn em nizanin. Hareketa Azadî ya Filistin a ku Yaser Arafat pêşengiya wê dikir bi vî awayî bû. Her delege li ser navê hêza xwe endamê Rêxistina Azadî ya Filîstînê bû. Lê ev ne rêbazeke demokratîk e.

Ji bo pêşgirtina çewtiyeke bi vî rengî rêbaza herî rast, demokratîk û adîlane tesbîtkirina delegeyan bi riya hilbijartinê ye. Gerek di bin çavdêriya komîteya amadekar de ev hilbijartin bên çêkirin. Di bin çavdêriya vê komîteyê de gerek ne tenê endamên hêzên siyasî, bila herkes karibe bibe berendam û xwe li hemû herêmên ku kurd lê dijin deynin. Dixwaze bi ser navê xwe dixwaze bi ser navê partiyên siyasî beşdar bibe. Yên ku bên hilbijartin wê bibin endamên kongreya netewî û wê ew serokê kongreyê di nava xwe de hilbijêrin; kî dibe serokê kongreyê bila bibe pêwist e herkes rêza wî bigre. Eger tu ji min bipirsî ev derfet heye. Li ser projeya siyasi pir hêzî baş e, hebûna nerînên cûda baş e. Lê belê rêxistin û hêzên siyasî yên kurdan hîn negîhîştine wê astê. Ew bingeh bibûna kongreya netewî çê dibû. Ez wan bingehan nabînim.Tu behsa hemû kurdan û hev naskirina wan dikî, em hemû kurd in jixwe. Kurd hemû hev nasdikin. Ji ber ku xwendin û nivîsandin di nava kurdan de berbelav e. Êdî pewîstiya kesî pê tune ku kesek an berpirsiyarên rêxistinekê wî ji kolanên Silêmaniyê û tiştên ku li wir diqewimin haydar bike. Telefon, internet heye; êdî ev tişt bûne para her kesî. Dan û standin di nav hemû kurdan de çêbûye û çi kurdên başûr çi yên bakur êdî hevûdû ji nêz ve nasdikin. Ji bo vê pêwistiya wan bi kesî tune ye.

Miletên din rojên xwe yên netewî çawa pîroz dikin?Newroza kurdan rengekî siyasî wergirtiye. Gelo mûmkûne Newroz vegere hêla xwe ya çandî?

Bê guman. Eger ku ev civak ji hevdu belav nebe û wenda nebe û rojekê bibe xwediyê mala xwe, dê ev tişt pêk were. Her çi qas serok û rêberên kurdan bixwazin kirasekî siyasi lê bikin jî, civak wê destûrê nade ku ew roj tenê bibe rojeke çalakiya siyasî û tê de peyamên siyasî bêne dayîn. Lê weke ku me destpêkê de anî ziman niha ji ber rewşa aloz ya kurdan Newrozê hêleke wisa wergirti ye.

Mebesta siyasetmederan çiye?

Derfet e. Gava tu bixwazî di siyasetê de xwe nîşan bidî û peyamanan bidî civakê roja Newrozê derfeta herî mezin e. Mînak, eger ne roja Newrozê be Öcalan qet nikare peyaman bişîne? Çapemenî heye rojname û televizyon hene. Sırrı Süreyya û hevalên xwe hertim diçin İmralı'yê û li vegerê daxuyanî didin çapemeniyê; di van daxuyaniyan de hertim peyamên Öcalan ji raya giştî re tên diyarkirin. Heman tişt dîse kare bête kirin, an go peyama ku Öcalan di roja Newrozê de bide di çarçoveya daxuyaniyeke çapemeniyê de ji alî Sırrı Sürreya û hevalên wî ve kare bête dayîn. Lê berovajî vê ev peyam di roja Newrozê de tê kirin, ji ber ku ev rojek seombolîk e ku li cem kurdan pir girîng e. Ev giringî di heman demê de ji bo berjewendiyên siyasî jî derfete.

Doç. Dr. Mustafa Aslan

Ku hindik be jî azadiya kurdî heye. Kurd çawa dikarin di wê rojê de, bi taybetî helwesteke çandî û zimanî nîşan bidin û li kultura xwe xwedî derkevin?

Lê xwedî dernakavin. Mesele jî di vir de ye. Sedem bi taybeti bindestî ye. Felaketa herî mezin ji bo civakekê bindestî ye. Bindestî mejiyê civakê belav dike. Meseleya xwendevanên me yên lîsansê yên beşa ziman û wêjeya kurdî ji pola yekem heya çaran bi kurdî perwerde dibin. Lê dîse jî dema ji polê derdikevin bi tirkî bi hevre diaxivin. Sedem çi ye? Sedem ev bindestî ye. Gava bandor li ser mirov hebe ew jî helwesteke çandî û netewî ye. Eger li xwedî derktina zimanê xwe bibe sedema tundî û zextan dê mirov newêribin li zimanê xwe xwedî derkevin.

Îro jî ew tirs heye gelo?

Ji xeynî perwerdeyê ji bo danûstendina rojane bikaranîna zimanê kurdî serbest e. Lê wekî din, li qadên din, her çiqas ne qedex be jî derfet tune ye. Mînak Eger tu pîşsaz be, Tu wê pîşesaziya xwe çawa bi zimane xwe bikî? Mesela li bazararên bajarê Diyarbekirê navê fêkiyan bi kurdî ye temam başe. Be gûman tabelayên xwe bi kurdî deynin temam. Mesele tenê ne ew e ku tu navê xwe li ser tabelaya deynî. Ya giring ew e ku mirov karibe danûstandina xwe bi zimanê xwe bike, lê mirov nikare. Mîsal li banekêyan kîjan ziman tê bikaranîn, dema mirov çû bankeyê mecbûr e wî zimanî bikar bîne...

Di bin gefên Îran û DAIŞ'ê de Newroz

Siwar Bedirxan

Newrozku li hemû cihanê weke roja neteweyî ya kurdan tê qebulkirin û bi hezar salan e li her çar perçeyên Kurdistanê bi şewq û coşeke mezin tê pîrozkirin li Rojhalatê Kurdistanê her di bin gefan de hat pêxwazîkirin. Desthilatdarên ku naxwazin kurd bi hebûn û nirxên xwe hebin û ziman û çanda wan qedexe dikin her wiha hewl dane ku Newroza roja yekgirtin û berxwedana kurdan jî qedexe bikin û destûrê nedin ku kurd Newrozê pîroz bikin. Li Rojhilatê Kurdistanê jî her çend Rejima Îslamî ya Îranê bi salane hewl dide ku Newrozê qedeq bike û nehelê xelkê kurd derkeve kolanan û Newrozê pîroz bikin jî xelkê Rojhilat amadekariyên xwe dike û dest bi pîrozbahiyên cejnê di bin siya gefên Îran û DAIŞ'ê de destpêkir. Li gel vê rejîm û derdorên alîgirên DAIŞ'ê jî gefan li gel dixwin da ku kî biçe Newrozê ew gunehkar e û wê êrîş li hember beşdarvanan pêk bên. Li aliyê din Rêjîma Îranê jî beriya demekê vir ve ye ku li bajarên Kurdistanê tedbîrên ewlehiyê distînin. Li gelek bajaran bi hezaran leşker hatin bi cîhkirin û bo ku rê li pîrozbahiyên Newrozê bê girtin Îran bi her rêbaza neheq tevdigere.

Rojnameger û çalakê siyasî Şorel Golkar ji BasNûçeyê re behsa paşxana newroza kir û anî ziman ku dewletên 'dagirker' ên ku Kurdistan dagir kirine hewldane ku çanda kurdan ji nav bibin û kurdan asîmîle bikin lê belê kurdan bi tu awayî destûra wan êrîşan nedaye û tirsa deshilatdaran ew netirasandine. Golkar wiha domand: "Kurdistan ji hêla dewletan ve hatiye desteserkirin, xelkê kurd di bin asîmliasyonê de ma. Dagirkeran dixwest ku tarîxa kurdan ya pêktîne ji holê rakin. Lê belê kurdan destûra vê yekê neda. Her li bira xwe li çand û kultura xwe xwedî derketin."

Pêkutiyên Îranê

Di berdewamiya axaftina xwe Golkar li ser pêkutiyên Komara Îslamî ya Îranê jî rawestiya û daxuyand ku di newrozê de cûr be cûr edetên kurdan hene û komara xwestiye wan ji holê rake, newrozê têxe bin tesîra îslamê û rengekî ayînî li Newrozê bipêçe. Golkar erîşa Komara Îslamî wiha ragihand: "Piştî hatina Komara Îslamî ya İranê jî kurdan li Rojhilatê Kurdistanê dev ji cejna Newrozê bernaden. Di cejna Newrozê de zarok diherin li deriyên malan didin û Newroz'a malbatiyan pîroz dikin. Kevaniyên malê jî derdikevin û pereyan û şêranî didin zarokan. Hemû kes derdikeve ser kolanan cil û bergên nû li xwe dikin. Cîran diherin malên hevdû û cejna hevdû pîroz dikin. Tiştekî din jî heye; her çend rejim îcaze nede jî xelkê kurd derdikevin kolanan û li qadên bajêr newrozê piroz didin agir dadidin û li derdora êgir govendê digrin. Govend nîşaneya serkeftin û azadbûna kurda ye li Rojhilatê Kurdistanê.

Komara Îslami xwest vê çandê têxe bin ola Îslamê û xwest tepeser bike. Çanda qedîm a xelkê ji nav bibe û rengê Îslamî bide wê"

Beşdariya bi kurdî

Her wiha Golkar ragihand ku kurdên Rojhilatê Kurdistanê bi gelemperî beşdarî rêwresmên Newrozê dibin û ew di Newrozê de cil û bergên gelerî li xwe dikin, govendê digerînin û stranan dibêjin û ew dizanin ku Newroz roja netewî ya kurda ye. Golkar wiha berdewam kir: " Li Rojhilatê Kurdistanê newroz bi reng û xususiyetên kurdî derbas dibe. Li Şîno, Mehabad, Bane, Pîranşar, Sine Hewraman, Îlam, Kirmanşan axaftin û beşdariya Newrozê bi kürdî ye. Ew dizanin ku Newroz roja serkeftinê ye li hember deshiladariyê, ew dizanin ku roja netewî ye û li gora wê Newrozê birêve dibin. Lewre hemû kes cil û bergen gelerî li xwe dikin. Stranên bi kurdî dixwînin."

Şoreş Golkar bilêvkir ku beriya êrîşa DAIŞ'ê ya li ser xaka Kurdistanê li Başûrê Kurdistanê gelê kurd ê Başûrê Kurdistanê bi azadî û serfirazî cejna Newrozê pîroz dike û ew jî ji bo wan cîhê kêfxweşiyê ye û hêvî dikin ku li hemû perçeyên Kurdistanê Newrozê bi aramî û aştî pîroz bikin û hevdû bigirin. Golkar axaftina xwe wiha bidawî kir: " Beriya êrîşên DAIŞ'ê xelkê me yê li Başûr bi azadî cejna newrozê pîroz dikir. Ev jî ji bo me cihê kêfxweşiyê bû. Li Bakur jî bo pîrozbahiya cejna newrozê azadiyek heye. Berê li Bakur jî zehmeti gellek bûn. Cîhê herî zehmet Rojhilat e. Lê em bi hêvî ne ku em ê li hemû perçeyan Newrozê bi azadiyê pîroz bikin."

Li gelek bajaran bi hezaran leşker hatin bi cîhkirin û bo ku rê li pîrozbahiyên Newrozê bê girtin Îran bi her rêbaza neheq tevdigere.

Gefên Îran û DAIŞ'ê

Rojnameger Arsalan Yarahmadî jî li ser Newroza îsal a Rojhilatê Kurdistanê rawestiya û amaje bi wê yekê kir ku îsal êrîş û propagandaya komên radîkal ên bi ser DAIŞ'ê ve ne jî li ser êrîşên Komara Îslamî ya Îranê zêdebû ye û herdû berê jî li mezgeft û li kolanan radigihînin ku beşdariya Newrozê gunehkari ye û mirov ji dîn derdixe. Arsalan her wiha ragihand ku komên bi ser DAIŞ'ê ve ne radigihînin ku eger ew ji bo Newrozê xelkê li ser kolanan bibînin ew ê êrîşî xelkê bikin û bombeyan li wir biteqînîn. Yarahmadî wiha berdewam kir: "Di salên berê de tenê Rejima Îslamî ya Îranê gef li xelkê kurd dixwar. Niha komên bi ser DAIŞ'ê ve ne ew jî gefan li xelkê kurd dixwin. Herdu teref jî li mezgeftan radigihînin ku ew ê ku biçe Newrozê gunehkariyê dike û ji dîn derdikeve. Komên bi ser DAIŞ'ê ve jî dibêjin eger em xelkê ji bo Newrozê li ser kolanan bibînin em ê bombeyan li wir biteqînin."

Di berdewamiya axaftina xwe de Yarahmadî eşkere kir ku partiyên siyasî yên Rojhilatê Kurdistanê jî li hember êrîşên Îran û DAIŞ'ê helwest wergirtine û ew jî ji xelkê dixwazin ku xelk derkeve ser kolanan û li hember Komara Îslamî ya Îranê xwepêşandanan bike û doza mafên xwe yên bingehîn bike. Arsalan amaje bi wê yekê jî kir ku Rejîma Îslamî ya Îranê zêdeyî mehêkêye amadekariyên leşkerî dike û ji Îlamê heta Maku'yê leşker li navçeyên kurd bi cih kirine û mebesta wan ew e ku provakasyonan bikin û êrîşî xelkê bikin.

Tesîra newroza Amedê

Yarahmadî herwekî din da zanîn ku tesîra Newroza Ameda Bakurê Kurdistanê li ser pîrozbahiya Rojhilatê Kurdistanê jî bûye û êdî xelkê Rojhilatê Kurdistanê jî bi gelemperî beşdarî rêwrêsmên Newozê dibin. Yarahmadî wiha domand: "Li Rojhilat xelkê me berê bêhtir derdiket seyranê. Newroza Rjhilat wisa birêve diçû. Tesîra Newroza Bakurê Kurdistanê ya Amedê li ser Rojhilat jî bû. Sala par bîst hezar kes beşdarî Newroza Merîwanê bûn. Li Rojhilat Newroz beriya roja Newrozê bi rojekê destpêdike û heta hefteyekê berdewam dike. Em dikarin bêjin weke karnavalekê derbas dibe. Hemû kes bi cil û bergên gelerî beşdar dibin û govendê digirin. Cejna hevdu pîroz dikin."

Kooperatîfa Jinan

Teşiya afirînêriya jinan li ba dide

Dilan Yaruk

Jinên kurd ku di her qada jiyanê de roj bi roj rengên xwe diyar dikin, bi xebatên pîşeyî jî afirîneriya xwe digeşînin. Jin li gel parastina ziman û keleporê îro êdî di jiyana modern de jî li binemayên xwe yên resen xwedî derdikevin, li ser piyan disekinin û li paşxana xwe xwedî derdikevin. Ev jinên ku em qala wan dikin jinên Koperatifê yên Şaredariya Rezan a Amedê ne. Ev jin bi xebatên xwe yên cuda, di nava civakê de hebûna xwe radigihînin û teşiya xwe li afirîneriyê digerînin. Jinên ku di kooparatîfê de kar dikin dibêjin: "Bingeha karê me hozî û hevkarî ye û em di jiyanê de afineriya xwe li hev par dikin."

Jinên Amedê hêza afirîneriya xwe digeşînin

Di derbarê xebatên wan de em bi Seroka Koperatîfa Jinan a Şaredariya Rezan a Amedê Besîle Narîn re peyivîn. Narin da zanîn ku bi mebesta jinên navçeya Rezan bibin xwedî pîşe û dikaribin bi pîşeyên xwe û bi keda xwe debara malbatên xwe bikin di 2005'an de koperatîfê damezirandiye û piştî vê qonaxê jin bûne xwedî derfet ku van armancan pêk bînin. Narîn amaje bi wê yekê jî kir ku dema jin têne ser karên xwe bi coş û kelecaneke mezin dest bi karên xwe dikin bi bi behredarbûna xwe ya pîşeyî bextewar dibin. Besîle Narî wiha dom kir: "Di serdea modrn de şarezayiya payandar pêk hatiye û ev yek jî bûye sedemê ku civak bibe sergoyê kolemêr û kolejinan. Em li hember vê yekê derdikevin û em destûr nadin ku em bibin perçeyekî vê pergalê. Em ê bi keda destên xwe beşdarî qada aboriyê bibin û em ê ji pergala koledar re kar nekin."

Cil û bergên neteweyî bi hestiyarî têne dirûtin

Di berdewamiya axaftina xwe de Besîle Narîn diyar kir ku li kuçe û kolanên Amedê jin û zarokan karton berhev dikirin, debara xwe bi adana ser sergoyan dikirin, parsekî dikirin û ew ji vê yekê pir aciz dibûn û ji bo ku jin ji hêla aborî ve di civakê de cih bigrin, wan zendên xwe badane û dest bi xebatan kirine. Narîn wiha dom kir: "Me dît ku zarok û jin di mercên dijwar de pir zehmetiyan dikêşînin. Li derve dijîn, kartonan berhev dikin. Vê rewşê em pir êşandin. Me jî ji xwe pirsî: 'Gelo em dikarin çi bikin?' Dûre me got em dikarin wan jinan bînin cem hev, wan bi rêxistin bikin, wan hînî dirûtina cil û bergên herêmî bikin da ku dikaribin debara xwe bikin. Ji ber ku em kooperatîf bûn pêwîst bû em ji van jinan re bibin bersiv da ku dikaribin li ser piyan bisekinin. Me dest bi xebatên xwe kir û jinan şarezayî û hostehiya xwe pêşkêş kirin. Êdî cil û bergên neteweyî ji alî van jian ve bi hestiyarî têne drûtin."

Qumaşên Kurdistanê

Besîle Narîn her wiha da zanîn ku ji bo dirûtina cil û bergên jinan ên neteweyî ew ji hemû bajarên Kurdistanê caw û qûmaşan tînin, ew didirûn û bi wan cil û bergan beşdarî fûarên çandî dibin. Narîn diyar kir ku gelê Amedê ji xebatên wan gellekî kêfxweş in û eleqeyeke mezin nîşanî xebatên wan didin. Narin wiha dom kir: "Çawanî û bûhayê cil û bergên ku em difroşîn pir grîng e. Em ji Amed, Ruha, Wranşar, Nisêbîn, Cizîr û gellek bajarên din ê Kurdistanê qumaş distînin û bi wan qumaşan behredariya jinên Amedê digeşînin."

Besîle Narîn, li ser rewşa astengdarên civakê jî rawestiya û da zanîn ku ew dixwazin destê alîkariyê dirêjî wan jî bikin û wan jî bikin xwedî pîşe da ku dikaribin debara xwe bikin û derûniya xwe durust bikin, lewre jixwe derûniya astengdaran nebaş e û pêdiviya wan bi hurmet û giramiyê heye. Narîn da xuyakirin bi kursên kargehên sînemayê, ew ê hewl bidin ku astengdar jî di nava civakê de cih bigirin û xwe bi tenê hest nekin. Narin got: "Em dixwazin tu kesên bê xebat nemînin. Lê belê hewceye ku herkes bi karekî re mijûl bibe û jiyana xwe bidomîne. Em ê derfetan peyda bikin da ku astengdar jî di nav civakê de cih bigirin û bi sînemayê re mijûl bibin. Di nav civakê de feraseteke çewt ku tê bawerkinin astengdar nikarin bixebitin. Em wek koperatîf li dijî vê ferasetê ne û em ê vê ferasetê biguherînin."

jinên ku em qala wan dikin jinên Koperatifê yên Şaredariya Rezan a Amedê ne.

Kargehên pîşeyî

Seroka Kooperatîfa Şaredariya Rezan a Amdê Besîle Narîn di derbarê hejmara xebatkarên kooperatîfê de jî van agahiyan dan. Narîn da zanîn ku niha 10 xebatkarên wan ên ku di nav kar û xebatên kooperatîfê wek pispor kar dikin û her wiha 15 kesên din yên ku li koperatifê perwerdehiya dirûtina cil û berg û çenteyan werdigirin hene. Kursiyerên wan piştî perwerdehiyê dibin xwedî pîşe, ji xwe re kargehan vedikin û di kargehên xwe de kar û xebatên xwe bi serê xwe didomînin. Narîn wiha dom kir: "15 kursiyerên ku niha têne perwerdekirin, piştî ku 6 mehan perwerde dibin dibin xwedî pîşe û dest bi karên xwe dikin. Lê ev hevalên me yên ku perwerdehiya xwe diqedînin hem dikarin li ba me kar bikin û hem jî dikarin bi serê xwe cihekî vekin û li cihên xwe xebatên xwe berdewam bikin. Hevalên me yên ku perwerdehiya xwe qedandine û karên xwe dikin gellek in. Hinek ji wan kincan didrûn. hinek ji wan çenteyan didirûn û hinek jî bazin û eşyayên xemilandinê çêdikin."

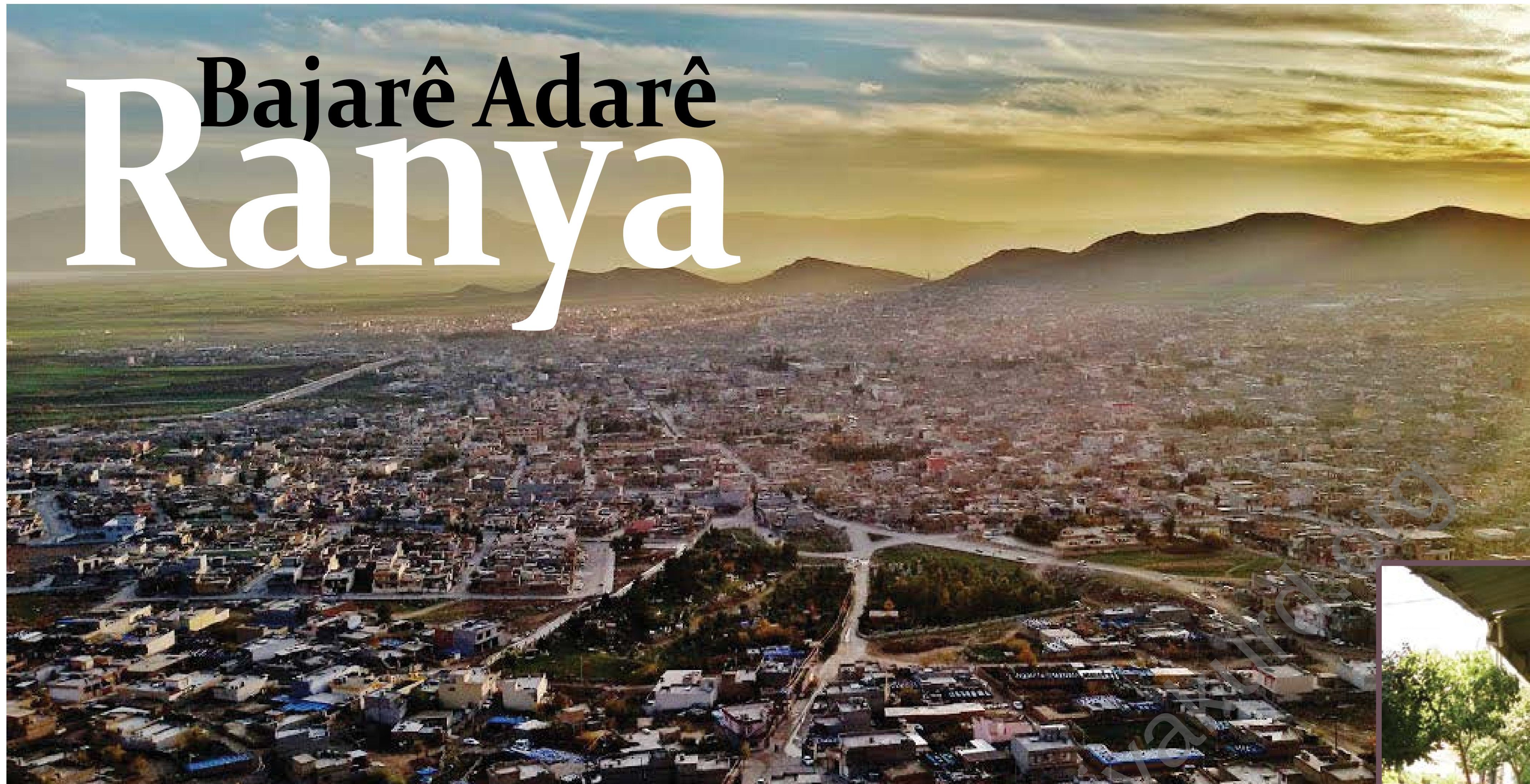
Narin da zanîn ku wan berhemên xwe yên destkariyê li fuara Îzmîrê jî pêşan dane, di fuarê de xebatên wan şayanî xelata plakeyê hatiye dîtîn û ew bi vê yekê şad û bextewar bûne. Narin her wiha ragihand ku geştiyar û mêvanên ku têne Amedê jî ji berhemên wan ên destkariyê pir hez dikin. Narîn got: "Me di 8'ê Adarê Roja Jinan a Cihanê de, li Amedê pêşengeha berhemên xwe yên destkariyê vekir. Di pêşangehê de berhemên me rastî eleqeyeke mezin hat û ev eleqe û baldariya bêhempa taqet da me ku em karê xwe baştir bikin û xwe bigeşînin. Ev hêza keda jinê ye. Ji ber vê yekê me biryar da ku em di Cejna Nerwrozê de, li qada pîrozbahiyê jî pêşengehekê vekin. Em car caran diçin fûar û mihrîcanên din jî. Cil û ber û berhemên me yên destkariyê pir tên ecibandin û bala mirovan dikêşînin."

'Em dixwazin mihrîcan bêne lidarxistin'

Besîle Narîn di berdewamiya axaftina xwe de xwesteka pêkanîna mihrîcana cil û bergên neteweyî anî ziman û got: "Em dixwazin di siberojê de mihrîcaneke taybet ji bo cil û bergên neteweyî bê lidarxistin û hemû jin û mêr û zarokên kurd bi cil û bergên xwe yên herêmî beşdarê vê mihrîcanê bibin. Ji bo ev hêmana çanda me wunda nebe, divê em xwedî lê derkebin. Narin amaje bi wê yekê jî kir ku roj bi roj bandora keda wan a ku li ser van xebatan didin, li nava jinan belav dibe û jin dixwazin beşdarî li van xebatan bikin. Narîn di dawiya axaftina xwe de bi bîr xist ku ked û xebata wan ji hêla mêran ve jî tê dîtin û mêr jî ji wan dixwazin ku ji bo mêran jî cil û bergan bidirûn û got: "Ez vê xwesteka jinan dubare dikim. Em dixwazin li her deverên Kurdistanê mihrîcanên cil û bergên neteweyî bêne li dar xistin. Em bi xwe cil û bergên Amedê û Herêma Botanê çêdikin. Em dixwazin bi jinên li her deverên Kurdistanê re bicivin û bîr û raman û şarezayiyên xwe bi hev re parve bikin, lewre xebatên me ji hêla jinan ve pir têne ecibandin. Her wiha li gel jinan mêr jî ji me dixwazin ku em cil û bergên wan jî bidirûn.

Welat Baz

Bajarê Adarê Ranya

Evder bajarê ku li lê rê bidawî dibin e. Evder deriyê Çiyayê Qendîl, derbenda şaxewanan, xelekek ji bihûşta Mezopotamya ye. Evder Başûrê Kurdistanê, bajarê Ranya ye.

Ranya qezayeke wîlayeta Silêmanî ye. Bajêr 130 kîlometre li bakûr rojavayê Silêmanî dikeve. Bajêr nêzî Gola Dûkanê ye.

Şêniya Ranya nêzî 100 hezarî ye. Niştecihên bajêr hemû Kurdin. Ranyayî bi zarava Kurmanciya Jêrîn bi Gotineke din bi Soranî diaxifin.

Kurdên Ranyayê hemû Musluman û ji mezheba Sunî ne. Di demên kevn de li heremê hin Cihû hebûne, lê wan paşê barkirine.

Ranya di sala 1871'an de bûye qeza û bi Kerkûkê ve hatiye girêdan. Di sala 1920'an de bi Hewlêrê ve, di sala 1958'an de jî bi Silêmanî ve hatiye girêdan. Bi Ranya ve girêdayî bajarokên Çiwarqurne, Bêtwate û Hacî Awa û herwiha gelek gund hene.

Bajarê Ranya ji 11 taxên wek; Qelat, Reşemêrg, Gilîncan, Sera, Rizgarî, Raperîn, Azadî 1, Azadî 2, Kêwereş, Qule û Fermanberan pêk tê.

Sûka Ranyayê wek taswîrê çîrokan e. Li bajêr rejeyeke mezin bêkarî heye. Ji ber vê yekê demên ku dinya ronî be û hewa xweşbe, bihezaran kes li kolanan digerin.

Li bajêr herçend hinek avahî û pasajên nûjen hebin jî, li kolanan jî bazirganî tê kirin. Piştî serhildanê di salên dawîn de li bajêr çend pasajên nûjen hatin çêkirin. Li kolanên bajêr de, di mehên havînan de binê siya daran dibin bazar. Li bazarên kolanan zêdetir firoşkarên tiştên sivik û gundiyên nebatfiroş kardikin. Wek mînak ev rankçoxefiroş, gundiyekî Piştder e. Rankçoxeyê ku ji Rojhilatê Kurdistanê distîne, li kolanên bajarê xwe difroşe.

Bajarê Ranya lijêr quntarê Çiyayên Asos hatiye damezirandin. Li derdora bajêr gir û lûtkeyên çiyayên Hacîla, Xanzad, Kolen û Makok jî derbas dibin. Çiyayê Qendîl jî nêzî Ranya ye.

Erdnîgar

Erdîma Ranya li Kurdistanê yek ji cîhê herî xweş e. Derbendî Ranya, Gola Dokan, Çiyayê Qendîl, Çemê Zê û daristanên keskereng xaka Ranyayê wek xelatekî dixemilînin. Deştî Bîtwen li başûrê bajêr dikeve. Li ser vê deşta fireh kiştûkala hubûbatî tê kirin. Piştî ku Gola Dûkan tijî bû li heremê çandîniya avî jî destpêkir. Gundiyên heremê ku sebze û fêkî dajon di bazarê de difroşin.

Li aliyê din Çemê Zê ku di nav xaka Ranya de derbas dibe li heremê xêrûbêr belavdike. Ji mêj ve di zewiyên derdora Zê de tutûnvanî tê kirin. Herwiha gulberojên Ranyayê jî navdarin. Li aliyê din piştî çêkirina bendav û gola Dûkan li heremê masîvanî jî pêşket. Niha li Ranya jî li gelek deveran çewlikên masiyan û li ser golê jî masîvanî tê kirin. Di gera sûka bajêr de em rastî masiyên Dûkanê jî tên ku hinek ji wan ji 20 kîlo girantirin.

Mizgîna Adara 1991'an li sûka Ranya geşbû

Ranya di serhildana dawîn ya sala 1991'an de jî dewra sereke leyistiye. Piştî ku Sibata sala 1991'an de di navbera hêzên Amerîka û Îraqê de şer derket li Kurdistanê jî serhildan destpêkir. Cîhê destpêka serhildanê bajarê yekem Ranya bû.

Pêşmergê roja 5'ê Adarê ji berî nîvro ji çiya daketin nav bajêr û tevî gel avêtin ser saziyên rejima Baas. Gelê bajêr di nava çende saatan de sihêtiya hemû deverê kir.

Roja din xopanên Ranya; Çiwarqurne, Teynal, Allahî, Bayincan, Gopala û Bazyan tevî gundên derdorê serhildan. Bi vî awayî hemû xaka Ranya azad bûbû. Herçend artêşa Saddam hemen roj êrişeke mezin da destpêkirin jî berxwedana Ranyayê xurt bû.

Çirîska Ranyayê roja din li hemû Kurdistanê belav bûbû. Di nava hefteyekî de hemû Kurdistan ji hêzên rejimê hatibû rizgarkirin.

Navê Bajêr

Li ser navê bajêr gelek tiştên jihevûdû cuda tên gotin. Di nav gel de ji ber ku rê li bajarê wan diqede û çiya destpêdikin, di wateya 'rê niye' de Ranya hatiye gotin. Ev nav pêşî Îslamê 'rondiya' bûye.

Navê bajêr beriya zayînê jî Zamar e. Demek bajêr di dema mîrnîşîna Ranikşa de wek Ranka jî hatiye binavkirin û paşê bûye Ranya.

Hedîqeyî şar

Park yanê hediqeya Ranyayê seyrangeha yekta ya nav bajêr e. Ji ber ku bêkarên bajêr gelekin, park hîç xalî namîne. Hedîqeyî Şar di sala 1957'an de hatiye çêkirin. Park di nav bajêr de li ser xakekî fireh hatiye avakirin. Bi taybetî rojên în û cejn û bêhndanan tijî ye.

Zêdetir ciwan û pîrekal wextê xwe li parkê derbas dikin. Mêvanên parkê zêdetir bi dama, kişik û lîstikên din dilîzin. Tîpên dama û kişikvanên parkê yê xor û pîran jihevûdû cuda ne. Bi vî awayî wext derbasdikin. Parkî bajêr bi gelek darên ciwan û çîçekan hatiye xemilandin. Ewçend jî diyar e ku ev parka ciwan bêxwedî ye. Zarok jî tevî mezinan gilî û gazinên xwe ji yekê dikin. Herçend nêzî 20 baxçevanê parkê hebin jî ji bilî kesekî yên din naxebitin.

Dîroka bajêr

Ranya di dîrokê de yek ji nawendên şaristaniya Gûti bûye. Li Ranya û deverên wek Bîtwen û Derbend, gelek bermahiyên 6 hezar salî ye hene. Li herema Ranya gelek bermahiyên dîrokî yên wek Girdê Şimşêre, Derbend, Basmosyan, Girde Dême, Kameryan, Boskin û Gewre Qele hene.

Hinek deverên kevnarê di bin Gola Dokan de maye, Girdê Bazmûsyan, Girdê Ereban, Girdê Kameryan di bin avê de maye. Di sala 1959'an de hin lêkolînerên Danîmarkî gelek tişt ji van girdan xelaskirine. Ev bermayî di muzexanyên Silêmanî, Bexda, Kopenhagen û Parîsê de tên veşartin.

Di dema İskender de li Derbendê di navbera Kurd û Mekedonan de şer qewimîne. Di kolanên li heremê de bi taybetî ji dema İskender gelek pereyên mayî hatine dîtin.

Di dema dagira leşkerên Ereb ya salên 630'an de jî di navbera Kurd û Ereban de gelek şerên giran derketine. Di van şeran de li dewrûberê qelat gelek zirarên mezin derketine. Qelat li rojhilatê bajêr e.

Bajerek serhilder

Niştecihên bajarê Ranya di dîroka siyasî ya Kurdistanê de dewrên girîng leyistine. Di serhildana sala 1919'an ya Şêx Mehmûd Berzencî de Ranya yek ji nawend û piştgirên serhildanê bû. Piştî dagira îngîlîzan ya heremê, demek dirêj gelê bajêr rêvebiriya hêzên îngîlîz qebûl nekirine û ew nexistine nav şarê xwe.

Li Ranya di heman deman de Fetah Beg qeymeqamê hukûmeta Şêx Mehmûd yê Ranyayê bû. Kaptan Couk ê îngîlîz ku li Derbend dima, li Qela Ranya Fetah Beg vexwediye yariya satrancê kiribû. Li wir Fetah Beg bi bêbextî ji alî îngîlîzan ve tê kuştin û leşkerên îngîlîz dikeve Ranya.

Piştî dagirê jî dû cara li bajêr li dijî îngîlîz serhildan diqewinin. Di vê demê şêniya nav bajêr 12 hezar bûye.

Rojname ya Pirûşe

Li Ranya rojnameyeke jî weşanê dike. Rojnama Pirûşe ku ji sala 2007an virve weşanê dike li bajêr yekta rojname ye. Li başûrê Kurdistanê ji ber ku pergala belavkirina rêkûpêk ya çapemeniyê nîne rojnameyên netewî dereng digîjin xwendevanan. Ji ber vê yekê çapemeniya heremî vê pêdiviyê dibersivîne. Bi vî awayî Pirûşe di jiyana rewşenbîrî ya bajêr de rolekî girîng dilîze. Bi vî awayî jî xebatkarên rojnamê di nav rewşeke kêmderfet de dixebitin.

Şarê hunerdost

Ranya yek ji bajarên hunerdost yê Kurdistanê ye. Li bajêr ji hemû beşên hunerên ciwan kedkar hene û di warê xwe de dixebitin. Li bajêr yek ji hunerên ciwan ku girîngî tê dayîn şano ye. Li Ranya di warê şanoyê de dû heb dibistanên gihandina lîstikvanan kar dikin.

Yek ji dibistanên şanoyê di bin sîwana Malbendî Rewşenbîrî Kaziwa Ranya de hatiye vekirin. Li vê dibistanê bi giranî lîstikvanên zarok tên perwerdekirin. Çend ji tîpên zarokên dibistana serete yên dildarên şanoyê ji bo festîwal û merasiman amadedikin.

Li Ranya dîroka şanoya nûjen diçe destpêka salên 1970an. Di salên serhildanê de şano li bajaran wek milekî şoreşa Kurd xebiti ye û piştî serhildana 1991an jî li bajêr çend komên şanogeriyê dest bi kar kirine.

Şêwekarî

Ciwan hunereke din ku li Ranyayê bayixpêtê dayîn, şêwekeri ye. Ji ber ku malbendên bajêr zarokên xwe tevlî xebatên wiha dikin, di bin sîwana Malbendî Kazîwa de sinifeke şêwekariyê jî hatiye vekirin.

Zarok û gencên keç û xort demê xwe di nav xêzan û rengan de derbas dikin. Mamosteyê şêwekar behsa xebata hunera xwe û şagirdan dike. Li Ranya yê şewêkarên gênc yên berendamên navdariyê jî derdikevin.

Warê muzisyenan

Ranya di warê muzîka Kurdî de yek cîhên naskiriye. Wek hemû wargehên nêzî sînoran Ranya jî di warê mûzîka Kurdî de dewlemend e. Bajêr ji ber ku nêzî sînorê Rojhilatê Kurdistanê û di navbera çandên Kurmanciya jêr û jorîn de ye, xwedî muzîkeke dewlemend e. Qîmetdayîna bajariyan bo muzîk û muzîsyenan bûye sedem ku li bajêr dû dibistanên muzîkê bên vekirin û gelek mûzîkhêz li bajêr bicîh bibin. Li vê dibistanê zêdetir zarokên mûzîsyen perwerde dibînin. Li vê sinifê ji bilî muzîkê, reqs û lîstikên gelêrî jî tên fêrkirin. Dibistaneke din ya muzîkê jî dîsa di bin siya Malbendî Rewşenbîrî Kaziwa Ranya de xebatên xwe didomîne. Di vê dibistanê de zêdetir xort perwerdê dibînin.

Li Kurdistanê herçend ji mêj ve werîşkarî tê kirin jî ev yek wek karekî mêrane tê zanîn. Di salên dawîn de li cîhên wek Helepçe û Ranya ku jiyana eşaîrî hîn jî bandora xwe didomîne, keçên Kurd tîmên goga destan damezirandine û hinek ji wan sergirtîbin jî bi werzîşê re eleqedariya xwe didomînin.

Asos a navenda rewşenbîran

Navenda Rewşenbîrî Asos, navê xwe ji çiyayê seriya Ranya stendiye. Di bin sîvana vê sazîyê de ku ji alî wezareta çandî tê piştgirîkirin, çalakiyên rewçenbîrî tên lidarxistin. Kurdistan û dengê bilûrê wek dû tiştên ku hevûdû tînin bira mirov an jî wek dû tiştên ku hevûdû temamdikinin. Bajar û gundên bê bilûrvan, bilûrvanê bê meqamê 'gelû' nîne li vî welatî. Mehmûdê Piştderî ku yek ji şimşaldarê navdar yê bajarê xwe ye ji mêvanan re behsa meqamên xwe dike û mînakek gelû lêdide. Mêvanên Ranyayê bi dengê bilûra bilûra Piştderî ji Ranyayê xatir duxwazin.

Newroza aştiye

Nadire Güntaş Aldatmaz

Di rojî ra tepîya newede ra Newroze esta. Goreyê îlanê îdarekerdoxanê dewlete û goreyê heyetê îmralîye Öcalan na rey kî seba caverdayena çekan yew vengdayîş keno, "Na Newroze, Newrozade tarîxî ya." vanê. Her caye welatî de, goşê her kesî mektuba Öcalanî ser o yê û xeberade xeyre pawenê. Tewr zêde kî ma û pîyê gerîllayan û yê eskeran.

Çikas ke Newroze, taye welatanê Rojhelatê Nêzdî de yena pîrozkerde kî seba kurdan manayê xo cîya yo. Seba zafane şaranê bînan Newroze roza dest pêkerdişê wisarî ya. Şaran goreyê zanayîşê xo mana do be roja Newroze.

Seba kurdan cîyayîya Newroze na ya ke Newroze efsaneya estbîyayîşê kurdan a. Efsaneya ke mabênê şarî de qisey bena û ê ke cigêrayîşan doz kerdê varyasîyonê yewbinî yê. Mabênê înan de qij bo kî ferqî estê. Varyasîyonanê efsaneya Newroze ra yewe nîyar a: Goreyê efsane hukumdarê o wextî zalim Dehhak neweş kewno. Serê hermeyanê eyî her yewî de yew kergane vejîyayena. Dehhak ferman vejeno, emr dano merdimanê xo ke her roj di kesanê ciwanan bikişê û mezgê înan sey dermanî kergananê eyî ra kerê. Merdimê eyî her roj di kesan kişenê û mezgê înan kenê kergananê Dehhakî ra. Çitur ke beno, dejê kerganan tenê beno kemî. Naye ser o Dehhak dewamê zulmê xo keno. Her roj di gencî yenê kiştene. Keso ke nê di gencan kişeno rojê êdî nêşîkîno bikişo, heyfê xo pê yeno û nê di kesan ra yewî/e dizdîya verdano ra. Mezgê ê bînî û yê yew mîye keno têmîyan û winî keno kulê Dehhakî ra. Bi no tore her roj yew kes dizdîya remayeno şono koyan de xo nimneno. Kesê ke nîya remayê, koyan de benê arê û mudetê ra tepîya zewecînê, domanê xo benê. Bi no tore, kesê ke zulmê Dehhakî ra remayê ra yew komele virazîna. Goreyê efsane, nê kesî kurdî yê. Wexto ke zulmê Dehhakî ra xelesîyay kî koyan de adir vêşnenê û keyf kenê.

Seba Newroze, seke mi cor de kî nuşt, yewbinî ra cîya cîya efsaneyî estê. Mesela goreyê taye bektaşîyan kî Newroze rojbîyayîşê Hz. Elî ya. Ê kî no semed ra na roje pîroz kenê. Çi beno wa bibo, çîyo muhîm no yo ke Newroze seba ma kurdan çi îfade kena, ewru senê mana der a û na Newroze seba şaranê na cografya do bena semedê aştîya ebedîye yan kî nê.

Peynîya serranê hewtayan de, çar koşeyê Dêrsimî de gencan serê koyan de adir kerdêne we û tifangî eştêne. Ma mekteban de Newroze pîroz kerdêne. Manayê Newroze, ma gencan de, manayê "serewedaritişî" bî, manayê îsyanî bî. Xora goreyê efsane kî Newroze, verê zulmî de roja serewedaritiş û serkewtişê kurdan a. Coka ma bi no zanayîş Newroze pîroz kerdêne. Mekteb de tayê kesan seba Newroze govende girewtêne, tayîne manayê Newroze ser o qisey kerdêne. Tatîlode resmî çin bî la ma roja Newroze de derse nêkewtêne.

12 êlule ra tepîya sey heme çîyê ke bi kurdan û kurdkî eleqedar ê, Newroze kî xeyle wext qedexe bîye. Nameyê Newroze bîle telafuz nêbîyêne. Mensubanê dewlete nîyada ke kes Newroze ra nêvêreno ra, no roşan seba kurdan muhîm o, na rey fek vurna, va "Nevruz roşanê tirkan o." û o yo, no yo bi xo kî adir kenê we û bi qiravat û bi kincanê taximan serê adirî ra çing danê.

Di serrî yo ke Dîyarbekir de, wextê pîrozkerdena Newroze de, bi fekê heyetê îmralîye, A. Öcalan aştîye wazeno. Mensubê partîyê eyî kî îcabê no waştişî kenê û di serrî ra jeder o ke kes nîno kiştene. Verê nê qerarî de kî dewlete taahut kena ke problemanê kurdan hal bikero. Mesela ziwanê kurdan peyder pey bibo ziwanê perwerdeyî, kesê ke hepis der ê, peyder pey bivejîyê, qanunan de wayîrê na welatî reyna terîf bibo û terîfê hemwelatîye bivurîyo, her keso ke na welat de ciwîyeno, pêro kî no terîf de xo bivînê. Yanî bi kilmî ganî dewlete nameyê kurdan pano û luzimîya xo ke çik a, bikero.

Şarê kurdan hêvîdar o ke nê çî rast bibê. Ez hêvîdar a ke nê çîyê zarurî rojê bêrê ca. Labelê hetê ra kî ma na dewlete zaf rind nas kenîme. Îdarekerdoxê na dewlete çiqas şîkînê bivurîyê, çiqas wazenê bivurîyê zaf belî nîyo. Ancî kî ez hêvîdar a. Çike zobî çareyê ma çin o. Bi kiştene û merdene heyatode rind nêvirajîno. Gonî ser o yew heyat înşa nêbeno. No welat de, no erdî ser o zaf gonî çarç bîye. Êdî beso. Kes nêwazeno ke sayîya merdena yew kesî de nan biwero. Wijdanê merdimî merdena kesî rê razî nêbeno. Coka çi beno wa bibo verê cû aştîye bibo. Yanî kes memiro. Merdim ke weş bî her çî rê çare vîneno. Merdene ke lazim a, xora zaf merdî. Ez vana ma rê merdene kî kiştene kî lazim nîya. Problemê ma tabî ke hîna zaf ê. Ma problemanê xo bi mucadeleya demokrasî hal kenîme. Muhatabê ma ke ziwanê demokrasî ra fam mekerê ancî kî ma nêqefelîme heta ke înan kî fam kerd mucadele kenîme. Teke kes memiro.

Ez kî Newroza 2015î bi merax û heyecan pawena. Newroze seba her kesî bibo wesîleyê demokrasî û serbestîye.

Di rojî ra tepîya newede ra Newroze esta. Goreyê îlanê îdarekerdoxanê dewlete û goreyê heyetê îmralîye Öcalan na rey kî seba caverdayena çekan yew vengdayîş keno, "Na Newroze, Newrozade tarîxî ya." vanê. Her caye welatî de, goşê her kesî mektuba Öcalanî ser o yê û xeberade xeyre pawenê. Tewr zêde kî ma û pîyê gerîllayan û yê eskeran.

Ez kî Newroza 2015î bi merax û heyecan pawena. Newroze seba her kesî bibo wesîleyê demokrasî û serbestîye. Na rey kî (çitur ke efsane de kî winî bîyo), ma Newroze sey roja serbestîye pîroz bikerîme. Adirê Newroze na rey kî sey adirê serbestîye, sey adirê azadîye, sey adirê şayîye bivêyşo serê koyan de. Vengê kilaman dekewo mîyanê kila adirî, pîya heta asmên berz bibê, vengê huyayîşî bêro cor de, vengê çekan, vengê zirçayîşî, vengê merdene meyero.

Newroza şima pîroz bo!

Prof. Martin Hartmann

Li deşta kurdî rêçên oryantalîstekî

Mehmet Gültekin

Prof. Dr. Martin Hartman di dîroka beşa zanyariyên rohilat de wek oryantalîstekî sereke ê ji dawiya sedsala 19'an û destpêka a 20'an tê hesinbandin. Hartman bi xebatên xwe ên bi piranî li ser ziman, dîrok û çanda gelên wek ereb, ecem, tirk, kurd û cihûyan gelek agahî û keşfên nû diyarî zanyariyên rohilatnasiyê kiriye.

Martin Hartmann (1851-1918) ê ku li Elmanya'yê li bajarê Breslau mezin bûye, piştre di zaningeha Berlinê de beşa rojhilatnasiyê xwendiye û doktora xwe nivîsiye, dora 13 salan jî wek dîplomatê Qeyseriya Almanya li Stenbolê û Beyrudê kar kiriye û dûre jî hetanî mirina xwe di zanîngeha Berlinê wek profesor xebitiye.

Hemû zanyar, heval û hogirên ku Hartman dinasîn dibêjin ku ew zanyarekî gelek jîr bûye û hema tevaya wextê xwe bo lêkolînan û amadekirina nivîs û pirtûkan derbas kiriye.

Hartmann hîn di xortaniya xwe di salên 1882-83'an de tê Rojhilata Navîn, demekê li Kurdistana Rojava, Bakûr û Başûr jî dimîne û ji alîkî de kurdiya xwe pêş de dibe û ji aliyê din de jî di derbarê dîrok, ziman û wêjeya kurdî de nimûneyan berhev dike. Zanyariyên kurdî gelekî bala Hartmann kişandine û wî xebata xwe ya pêşîn di derbarê kurdan de bi sernavê Botan -Lêkolîneke topografik û dîrokî- di sala 1896'an de weşandiye.

Di vê heyamê de Hartmann li ser ziman û wêjeya kurdî jî lêkolîn kiriye. Ji nivîs û nameyên wî ji bo rojhilatnas Ignaz Goldziher ê di zanîngeha Budapêşte xuya dibe ku çavkanî û alîkarên Hartmann ji bo peydakirina nimûneyên ji wêjeya kurdî Mikdat û Abdurrahman Bedirxan bûne û wî rojnama Kurdsitan şopandiye. Ew di nameya xwe a ji roja 10.06.1898'an de ji Ignaz Goldziher re bi kêfxwesî dinivîse:"Niha li Qehîreyê rojnameyek kurdî tê weşandin ku wek zanîna min ev rojnama kurdî ya herî pêşîne li dinyayê."

Martin Hartmann di sala 1887'an de jî di kovara elmanî "Kovara Lêkolînên Cîhana Rojohilatê" lêkolînekê li ser wêjeya kurdî diweşîne. Ev xebat ji 12 rûpelan p êktê û weke weşaneke taybet hatiye çapkirin.

Martin Hartmann di destpêka nivîsê de dibêje ku hevalekî wî ji Stenbolê di adara 1896'an de ji wî re destnivîsên kurdî şiyandiye û ew bi tevayî ji 542 rûpelan pêktên. Harmann di destpêka xebata xwe de li ser naveroka dîwana Melayê Cizîrî radiweste ya ku apara pêşîn a vê berhevokê ye. Jixwe beriya vê xebata Hartmann li ser Melayê Cizîrî li roavayê derbarê wî şairî de gelek kêm agahî habûn. Alexandr Chodzko di sala di sala 1858'an de di govara Journal Asiatique de bi çend hevokan ve, yên ku wî li Parîsê ji kurdekî ji başûr bi navê Ahmed Xan bihîstibû, qala Melayê Cizîrî kiribû. Piştre jî Peter Lerch di sala 1858'an de di nivîsa xwe ya li ser 8 şairên kurd de hin agahiyên kêrhatî li ser Mela û dîwana wî agahî pêşkêş kiribû.

Di xebata Hartmann de hin agahiyên girîng ên ji naveroka diwanê wek daneberhevên di navbera Mela û Mir Îmadedîn û a di navbera wî û şairê navdar Feqiyê Teyran wê demê cara pêşîn diyar dibin.

Bêşik xebata herî balkêş a Hartmann di derbarê zanyariyên kurdî ya amadekirin û çapkirina Dîwana Melayê Cizîrî a li ser bingeha vê destnivîsê di sala 1904'an de li Berlinê ye. Di dawiya vê beşê de Hartmann bal dikşîne ser wekheviya kurmanciya dîwanê a bi ferhenga Yusuf Ziyaeddîn Paşa û dibêje, diyar e ku di wan sedsalan de sîstemeke perwerdeya zimanê kurdî hebûye ku ev helbest karibûne bên hûnandin û divê niha bê cedandin ku di nav çiyayên Kurdistanê de destnivîsên kurdî bên berhevkirin.

Prof. Martin Hartmann di berdewamiya xebata xwe de diyar dike ku rûpelên 224 - 403 yên berhevoka destnivîsên di destê wî de ji Mem û Zîn a Ehmedê Xanî pêktên. Ew dibêje ku ev berhem li ser 51 sernivîsan hatiye parvekirin û di rûpela pêşîn a destnivîsê de ev agahî henin: "Ev pirtûk xwedê rehma xwe lê bike, ji aliyê mewlanayê qedirbilind Ehmed Efendiyê Xanî hatiye nivîsîn û navê wê Mem û Zîn daniye."

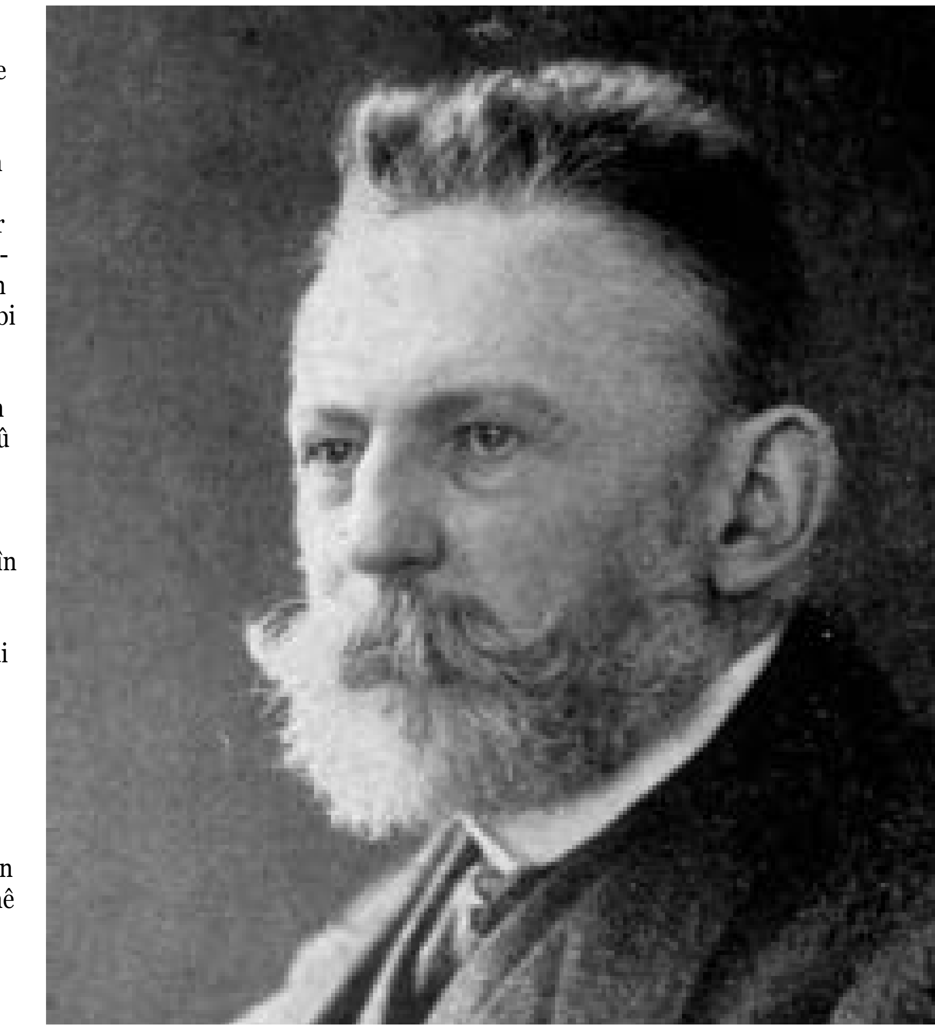
Hartmann piştre berhevdaneke destnivîsa Mem û Zînê bi ya ku E. Schau ya ku wî di sala 1885'an de li Mûsilê peyda kiribû û ew li wir bi yekî bi navê Jeramias Şamir bi ser zimanê erebî dabû wergerandin dike û hin xeletiyên wergerê tîne ber çavan.

Hartmann pê re destnîşan dike ku sala mirina Ehmedê Xanî ya ku Alexandre Jaba wek 1063 (1652-53) diyar kiribû ne rast e ji ber ku şair bi xwe di berhema xwe de vê eşkere dike; "Lewra ku dema ji xeybê fek bû/Tarîx hazar û şêsd û yek bû"ango miladî sala 1651 an. Her weha tarîxa nivîsîna Nûbarê a hîcrî 1094 jî rastiya vê salbûyîna destnîşan dike.

Martin Hartmann piştre dinivîse ku rûpelên 412-452 ya destnivîsên di destê wî de ji pirtûka şair a gelekî bi nav û deng Nûbarê pêktên ya ku wek ferhengokeke erebî-kurdî hatiye amdekirin. Ew piştre vê nusha Nûbarê bi ya ku ji aliyê Jaba peydakirî û ya Yusuf Ziaeddin Paşa El Xalidî ve dide ber hev û van rêzên di destpêka berhemê de neqil dike: "Zanyarê Kurdistanê û rêberê me Mevlana Ehmedê Xanî ev kitêba xwe ya qedirbilind ku têde gelek sir henin wek Nûbar bi nav kiriye ku piraniya xelkê jî berhemê wek Nûbihar bibîrtînin."

Hartman piştî çend beytan ji Nûbarê dide û şirove dike, dibêje ku di rûpelên 453 heta 457'an ya destnivîsa li bal wî de pirtûka Xanî ya bi navê "Eqîde" cih digire.

Martin Hartmann di dawiya lêkolîna xwe de eşkere dike ku ew lawên Bedirxan Begê ên bi navê Mikdat Mithat û Abdurrahman Begê nas dike û govara 'Kurdistan' a ku ew li Qehirê çapdikin ya ku her car dikeve destên wî. Her wisa Hartmann dibêje, weki ji hejmara diduyan pê ve di vê govarê de her car parek ji Mem û Zîn tê weşandin. Weke Hartmann bi xwe dinivîse, haya wî pê hebûye ku ev çapên berhemê ên di kovarê de li ser bingeha destnivîsa Heci Evdilqadirê Koyî hatine amadekirin. Hartmann di nivîsa xwe de pêşniyaz dike ku dîwana Mela û Mem û Zîna Xanî rojek pêş de bên çapkirin.

Di xebata Hartmann de hin agahiyên girîng ên ji naveroka diwanê wek daneberhevên di navbera Mela û Mir Îmadedîn û a di navbera wî û şairê navdar Feqiyê Teyran wê demê cara pêşîn diyar dibin.

Hugo Makas jî yek ji şagirtên Hatmann bû û wî jî di dema amadekirina xebata xwe a bi navê "Lêkolînên Kurdî" li ser devokên kurmancî ên li Amed û Mêrdînê bi saya Hartmann bi Abdurrahman Bedirhan Begê re ketibû têkiliyê û gelek alîkarî ji wî girtibû. Makas dinivîse ku Abdurrahman Beg heta sala 1899'an de li Cenewre'yê bûye û ew gelek caran bi wî şêwiriye. Makas her car ji Abdurrahman Begê re metnên helbest û nivîsên kurdî tev pirsên xwe şiyandiye û ji wî alîkarî xwestiye. Makas neqil dike ku Abdurrahman Begê carekê ev bersiva bi şîretê jêrîn ji wî re rêkiriye:

"Ez dixwazîm bêjim ku ev helbest naskirî nînin. Bi baweriya min wê zirarê bide xebate we, ger hûn nimûneyên wiha bikin bingeha xebata xwe. Ya baştir ew e ku hun mînakan ji şairên navdar bigrin ên wek Ehmedê Xanî û berhema wî Mem û Zinê."

Li ser vê Hugo Makas dibêje ku ew niha vê pêşniyarizê dişopîne û li ser Mem û Zîna Xanî xebatan dike.

Bo zarokan mizgîniya Newrozê

Tuwanê Dodkî

Li Bakurê Kurdistanê yekem kanala zarokan a kurdî ku nêzîkî salekê ye weşana xwe ya testê dimeşand di cejna netewî Newrozê de dest bi weşana asayî dike. Piştî kanalên kurdî yên zarokan ên wek Pêlîstank TV, Zaro TV û Pepûle, tê payîn ku wê Zarok TV kanala herî bi rêk û pêk a zarokan be. Zarok TV wê weşana xwe bi kurmancî, zazakî û soranî bike.

Newrozê çavên zarokên kurd ronî kir

Piştî Pêlîsank TV, Zaro TV û Pepûle'yê li gelemperiya Kurdistanê çarem, li Bakurê Kurdistanê yekem kanala zarokan a kurdî Zarok TV vedibe. Zarok TV'ya ku navenda xwe li Amedê damezirandiye, piştî xebatên amadekariyê yên weşana asayî, di 21'ê Adarê roja cejna neteweyî Newrozê dest bi weşanê dike. Zarok TV, ji ber ku di qada weşangeriya televizyonî ya kurdî ya ji bo zarokan de valahiyeke mezin heye û ev valahî encamên xeternak ên asîmîlekirina zarokên kurd derdixe holê, hewl dide ku bi sê zaravayên kurdî; Kurmancî, zazakî û soranî weşananê bike û valahiya weşanên zarokan ên bi kurdî tije bike.

Zarok TV, bi mebesta destpêka weşana xwe peyamekê belav kir. Di peyamê de tê gotin ku Zarok TV ji alî kesên ku di warê weşangeriya televizyonê de pispor û şarezane ve bi xebatên dûvûdirêj ji bo weşanê hatiye amadekirin û aramanca wê ew e ku hem zarokên kurd hînî kurdî bike da ku ji asîmilasyonê re bibe asteng hem jî ji bo ku zarok demên xwe bi kêf û coş derbas bikin, derfetan biafirîne. Di peyamê de ev têne gotin: "Zarok TV, bi bernameyên xwe yên dîtbarî û hînker, hewl dide ku zarok bibin xwedî feraseteke lêpirsîner û demên xwe yên ku bi asîmilebûnê têne xerckirin veguherîne demên bi kêf û coş û şarezabûnê." Her wiha tê gotin ku wê di Zarok TV'yê de zarok cîhanê bi zimanê xwe yê dayikê kifş bikin, sir û razên gerdûnê hîn bibin û wê bi bikaranîna alavên navmalê hînî gelek behremendiyan bibin. Zarok TV, di weşana xwe ya testê de bi çend kartonfîlmên xwe yên wek; Şînok, Sifinc Bob, Gumball, Adventure Time bala zarokan kêşa bû lê belê ji ber ku her roj heman kartonfîlm dihatin weşandin zarok jê sar bûbûn. Piştî weşana asayî wê zarok dikaribin bi kartonfîlm û bernameyên nû û cuda demên xwe bi kurdî derbas bikin.

'Ez vê xizmetê ji bo siberoja kurdan dikim'

Di derbarê destpêka weşana asayî de xwediyê kanala Zarok TV Behçet Sevîm ji BasNûçe'yê re ragihand ku ew li gel kartonfîlman her wiha bernameyên wek 'Zarokistan', 'Dora Te ye' û hin bernameyên din ku zarokên kurd çand, dîrok û erdnîgariya xwe nas dikin, agahiyên felsefik têdigihîjin û hînî hunerên destkariyê dibin jî amade dikin. Sevîm di derbarê armanca vekirina Zarok TV de wiha got: "Zarokên me di temenên xwe yên piçûk de, bi temaşekirna kartonfîlmên bi zimanê biyanî asîmile dibin, têne bişavtin. Armanca min a sereke ew e ku zarokên me ji zimane xwe dûr nekebin. Wek nimûne ez dixwazim qala zarokên xwe bikim: Du zarokên min hene. Di despêkê de min pir hewl da ku ez zarokên xwe ji kurdî dûr nexînim û ew hînî kurdî bikim. Lê belê li gel hemû hewldanên min jî, di nav demê de zarokên min ji zimanê dayîke dûr ketin. Mixabin sedema sereke ya vê rewşê temaşekirina kanal û kartonfîlmên van kanalên bi zimanê biyanî bû. Ev pirsgirêk di dilê min de bû kul û ji ber vê yekê min her xwest ku ez kanaleke zarokan a bi kurdî vekin da ku ez karibim sûdekê li zarokên gelê xwe bikim. Ez vê xizmetê ji bo xizmeta siberoja kurdan dikim" Behçet Sevîm di vê derbarê de ji dayikên kurd daxwaz kir ku bila li malên xwe bi zarokên xwe re bi kurdî bipeyivin û kanala Zarok TV bi zarokên xwe bidine temaşekirin.

"Li gel hemû zehmetiyan, me li Tirkiyeyê pêşengiya weşangeriya kurdî kir û îro me xwe gihande vê qonaxê ku em dikarin bi sê zaravayên kurdî weşana kanaleke zarokan a bi kurdî bikin"

Di destpêkê de RTÜK'ê pir zehmetiyan derdixist

Behçet Sevîm da zanîn ku wan sê sal berê bi vekirina Denge TV'yê dest bi karê weşangeriya televizyonê kirî ye û di destpêkê de ji ber rêzikên Lijneya Bilind a Radyo û Televizyonê(RTÜK) gellek zehmetiyan kêşa ye; lewre şerta sereke ya rêzikên RTÜK'ê ew bûye ku divê di hemû cûreyên weşanên televizyonê de ew zimanê tirkî bidine hezkirin û li gel hemû zehmetiyan jî van dest ji karê weşana bi kurdî berneda ye. Sevîm got: "Li gel hemû zehmetiyan, me li Tirkiyeyê pêşengiya weşangeriya kurdî kir û îro me xwe gihande vê qonaxê ku em dikarin bi sê zaravayên kurdî weşana kanaleke zarokan a bi kurdî bikin" Sevîm anî ziman ku di hemû karên nû û yên destpêkê de zehmetî têne kêşanadin lê belê wan bi çavê ku karekî pîroz dikin li mijarê nihêrîne û ji ber vê yekê li karê xwe sist nebûne û hewl dane ku bi projeyên hin mezintir û berfirehtir karê xwe berdewam bikin. Sevim diyar kir ku karê televizyonkariya kurdî jixwe zehmet e, ji ber ku ew bi sê zaravayên kurdî weşanê dikin karê wan hin zehmettir dibe lê belê ew razî ne ku van zehmetiyan bikêşînin û armanca wan tenê ew e ku zarokên kurd asîmile nebin. Behçet sevîm balê kêşa ser weşana bi zazakî û got: "Li gel van zehmetiyan me zehmetiyeke mezin di warê zazakî de kêşa. Li Tirkiyeyê heta îro di warê zazakî de tu karên berbiçav nehatine kirin. Hem di peydakirina kesên ku dikaribin dûblaja zazakî bikin û hem jî di wergerên zazakî de me pir zehmetiyan kêşa. Lê belê dîsa jî em ji ya xwe nehatin xwarê û zor be jî me zazakî piştguh nekir û em ê li gel kurmancî û soranî bi zazakî jî weşanê bikin"

Têkiliya me bi kanalên başûr re baş e

Behçet Sevîm, her wiha da zanîn ku wek hemû kanalên ku bi kurdî weşanê dikin, di warê aborî de ew jî di nav bêderfetiyan de hewl didin ku karê xwe bimeşînin û bi ber van bêderfetiyan ew dixwazin ji tecrûbeyên kes û dezgehên ku di karê weşanê de şareza bûne sûd wergirin û bi vê mebestê têkiliyên xwe bi kanalên zarokan ên başûrî re digeşînin. Sevim diyar kir ku armanca wan ne aborî ye û ji ber vê yekê ew di warê aborî de zehmetiyan dikêşînin û ew ê bikêşînin jî. Sevîm diyar kir ku wan binesaziyeke baş a teknîkî saz kirî ye û di warê binesaziyê de pirsgirên wan tune ne. Li ser pirsa me ya 'We çima di cejna Newrozê de dest bi weşanê kir?' de jî Behçet Sevîm got: "Newroz rojeke dîrokî ye. Ji ber vê yekê, me jî xwest ku em di Newrozê de dest bi weşanê bikin. Newroz nîşaneya berxwedanê ye, mîzgînî ye. Me jî xwest ku em di roja cejna pîroz a kurdan, di Newrozê de dest bi weşana xwe bikin.

Her çiqas li gel Zarok TV, sê kanalên din ên zarokan ên kurdî hebin jî, ji ber ku kanalên Pêlîstank TV, Zaro TV û Pepûle li ser peykên ku li bakur pir kêm têne şopandin weşanê dikin, zarokên kurd ên bakur nikarin van kanalan temaşe bikin û ji van sûd wergirin. Lê belê ji ber ku Zarok TV li ser peyka Turksatê weşana xwe dike û li bakur li hemû mal û avahiyan ev peyk tê şopandin, hemû malbatên bakurî wê dikaribin di malên xwe de Zarok TV bi zarokên xwe bidine temaşekirin.

Kesên ku di lîsta kanalên wan de Zarok TV ne tomarkirî ye dikarin li ser van agahiyan Zarok TV di satalaytên xwe de tomar bikin û Zarok TV temaşe bikin.

Peyk: Turksat
Frekans: 12605
Polarizasyon: Vertical
Sembol: 27500

